

UCHWAŁA NR .....
ZARZĄDU POWIATU SŁUPSKIEGO

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025

Na podstawie art. 3 d ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz § 2 ust. 2 i 3 uchwały Nr XXVI/187/2008 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu słupskiego uchwała się, co następuje:

§ 1. Postanawia się przeprowadzić konsultacje z mieszkańcami powiatu słupskiego w sprawie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025.

§ 2. Konsultacje społeczne przeprowadzone będą w okresie od dnia 22 stycznia 2021 r. do dnia 4 lutego 2021 r. w formie zapytania ankietowego.

§ 3. Wzór ankiety konsultacji określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 4. Treść ogłoszenia Zarządu Powiatu Słupskiego stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 5. Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025 stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr .....
Zarządu Powiatu Słupskiego
z dnia.....2021 r.

Ankieta konsultacji projektu Strategii Rozwiązywania problemów społecznych powiatu słupskiego na lata 2021-2025

Konsultacje projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025 prowadzone są w oparciu o zapisu uchwały nr XXVI/187/2008 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu.

Celem procesu konsultacji jest zebranie opinii na temat proponowanych zapisów dokumentu, na podstawie którego prowadzone będą działania z zakresu polityki społecznej w latach 2021–2025.

Uwagi i propozycje w ramach konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu będą przyjmowane wyłącznie w formie niniejszej ankiety. Wypełnioną ankietę należy przesłać na adres poczty elektronicznej **sekretariat@pcpr.slupsk.pl** lub na adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku ul. Sienkiewicza 20, 76-200 Słupsk z dopiskiem „Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025” **w terminie do dnia 4 lutego 2021 r.** W przypadku przesłania ankiety pocztą decyduje data jej wpływu do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Zgłaszane opinie, uwagi, propozycje zapisów dokumentu:

Lp.	Zapis w projekcie dokumentu – treść wraz z podaniem rozdziału, podrozdziału i strony	Treść proponowanej zmiany	Uzasadnienie zmiany

Informacja o wypełniającym ankietę:

Imię i nazwisko/nazwa organizacji pozarządowej	
Adres zamieszkania/siedziba	
e-mail, telefon	

.....

Miejscowość i data

.....

Podpis osoby zgłaszającej uwagi / w przypadku zgłoszenia elektronicznego proszę wpisać imię i nazwisko

Informacja dla osoby wypełniającej ankietę konsultacji

Zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego I Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) informuję, że:

- 1) Administratorem Pana/i danych osobowych jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, 76- 200 Słupsk, ul. Sienkiewicza 20;
- 2) inspektorem ochrony danych jest Pan Piotr Piątek, z którym można kontaktować się e-mailowo: ppiatak@kancelariapiatak.pl;
- 3) dane osobowe przetwarzane będą dla potrzeb przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2021 na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 4) dane osobowe przetwarzane będą przez okres wynikający z obowiązku przechowywania i archiwizowania dokumentacji;
- 5) osoby, których dane osobowe są przetwarzane, posiadają prawo dostępu do danych osobowych dotyczących ich osoby, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania lub prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, a także prawo do przenoszenia danych;
- 6) osoby, których dane osobowe są przetwarzane mają prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 7) dane osobowe, które są przetwarzane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku nie będą podlegać zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym profilowaniu.

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr .....
Zarządu Powiatu Słupskiego
z dnia.....2021 r.

Ogłoszenie Zarządu Powiatu Słupskiego z dnia 21 stycznia 2021 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu słupskiego

Na podstawie art. 3d ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), § 2 ust. 2 i 3 uchwały Nr XXVI/187/2008 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu słupskiego, Zarząd Powiatu Słupskiego ogłasza, że w dniach od 22 stycznia 2021 roku do 4 lutego 2021 r. prowadzone będą konsultacje społeczne z mieszkańcami powiatu słupskiego w sprawie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025.

Konsultacje prowadzone będą w formie zapytania ankietowego, które wraz z projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025 opublikowano na stronie internetowej: www.powiat.slupsk.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Słupskiego na stronie: bip.powiat.slupsk.pl. Treść ogłoszenia, projektu strategii oraz ankiety dostępna jest również w Biurze Obsługi Mieszkańca Starostwa Powiatowego w Słupsku.

Udział w konsultacjach polega na zgłoszeniu opinii, uwag wraz z propozycją zmian zapisów projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025 na formularzu ankiety dołączonym do niniejszego ogłoszenia.

W konsultacjach mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu słupskiego poprzez nadsyłanie swoich opinii na adresy wskazane w ogłoszeniu, w terminie prowadzonych konsultacji.

Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji społecznych w inny sposób niż wyżej przedstawiony nie będą rozpatrywane.

Wypełnioną ankietę w formie elektronicznej należy przesłać na adres e-mail: sekretariat@pcpr.slupsk.pl lub listownie na adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, ul. Sienkiewicza 20, 76-200 Słupsk z dopiskiem: „Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025” **w terminie do dnia 4 lutego 2021 r.** W przypadku przesłania ankiety pocztą decyduje data jej wpływu do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU SŁUPSKIEGO
NA LATA 2021-2025

SŁUPSK 2020

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Uwarunkowania prawne i zgodność z dokumentami programowymi	7
3. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu.....	9
3.1.Informacje podstawowe i sytuacja demograficzna.....	9
3.2.Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	11
3.3.Pieczna zastępcza i wsparcie usamodzielnianych wychowanków	14
3.4.Niepełnosprawność i starość.....	20
3.5.Zasoby kadrowe w systemie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej.....	24
3.6.Edukacja.....	26
3.7.Rynek pracy	32
3.8.Współpraca z organizacjami pozarządowymi	36
4. Analiza SWOT	39
5. Kierunki rozwoju Powiatu	44
5.1.Wizja rozwoju społecznego	44
5.2.Cele strategiczne, operacyjne i zadania do realizacji	45
6. Zarządzanie realizacją Strategii	74
6.1.System zarządzania realizacją Strategii.....	74
6.2.Monitoring i system aktualizacji Strategii	74
6.3.Źródła finansowania.....	75
7. Spis tabel i wykresów	77

Objaśnienie skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CADdD	Centrum Administracyjne Domów dla Dzieci
DPS	Dom Pomocy Społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MOS	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ustce
NGO	organizacja pozarządowa
ON	osoby z niepełnosprawnościami
OWES	Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej
OZPS	Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku
PES	podmiot ekonomii społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku
RDD	Rodzinny Dom Dziecka
RDPP	Rada Działalności Pożytku Publicznego
RPI	Wydział Rozwoju Powiatu i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Słupsku
SOSW	Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Damnicy
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
TIK	technologie informacyjno-komunikacyjne
UTW	uniwersytet trzeciego wieku
WPS	Wydział Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZSA	Zespół Szkół Agrotechnicznych w Słupsku
ZSOiT	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce

1. Wstęp

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych dokumentów określającym zadania lokalnej polityki społecznej. Dokument ten przedstawia koncepcję działań zmierzających do określenia kierunków lokalnej polityki społecznej dla powiatu słupskiego.

Umieszczenie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej i zawarcie w nazwie słowa „problemy” skutkuje często błędną interpretacją, iż winna ona zawierać jedynie treści związane z niwelowaniem problemów klientów pomocy społecznej. Kompleksowa i prawidłowo zbudowana strategia rozwiązywania problemów społecznych winna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, które mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia wszystkich mieszkańców powiatu.

Dodatkowo budując wrażliwość na nowe zjawiska społeczne i wyzwania przyszłości należy patrzeć na politykę społeczną w trzech wymiarach:

1. profilaktyka społeczna – zapobieganie potencjalnym problemom społecznym;
2. rozwiązywanie zaistniałych problemów, uzdrawianie sytuacji społecznej poprzez likwidację problemów lub możliwe ich ograniczanie;
3. praca skierowana na potencjały i zasoby powiatu służąca rozwojowi i wzrostowi społecznemu.

Zgodnie z powyższym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025 skupia się na aspektach dotyczących rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki, minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych oraz wykorzystywania potencjału powiatu i rozwoju usług społecznych, deinstytucjonalizacji usług, rozwoju kapitału społecznego, rozwoju partycypacji społecznej.

Strategia stanowi podstawę do podejmowania i realizacji różnorodnych działań i interwencji społecznych w obszarach określonych jako kluczowe dla rozwoju powiatu słupskiego w latach 2021-2025, które docelowo doprowadzą do równego dla wszystkich dostępu do szeroko rozumianych usług społecznych.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku. Powstała w procesie partycypacyjnym, z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych.

Do udziału w pracach nad strategią zaproszono przedstawicieli starostwa, gmin, jednostek działających w obszarze polityki społecznej, a także sektora pozarządowego. Zarządzeniem nr 54/2020 Starosta Słupski w dniu 30 czerwca 2020 r. powołał zespół do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025.

W skład zespołu weszli:

- 1) Zbigniew Babiarez-Zych – naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- 2) Urszula Dąbrowska – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- 3) Anetta Pirka – dyrektor Centrum Usług Wspólnych Powiatu Słupskiego,
- 4) Aurelia Anioł – dyrektor Centrum Administracyjnego Domów dla Dzieci w Ustce,
- 5) Monika Bill – dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Lubuczewie,
- 6) Marzena Der – kierownik Działu Organizacyjnego Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku,
- 7) Renata Wismont – przewodnicząca Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, przewodnicząca Rady Działalności Pożytku Publicznego,
- 8) Kamil Słomiński – inspektor ds. rozwoju w Wydziale Rozwoju Powiatu i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- 9) Tomasz Jusiewicz – inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- 10) Anna Tates-Kardaś – podinspektor w Wydziale Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- 11) Dominika Gregorek – specjalista w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- 12) Anna Łabik – kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobylnicy,
- 13) Iwona Gierke – kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Potęgowie,
- 14) Ewa Roszyk – kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupsku,
- 15) Władysława Hanuszewicz – przedstawiciel Stowarzyszenia Przyjaciół Niepełnosprawnych „Dajmy im radość”.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Jest zgodna z priorytetowymi celami i kierunkami działań określonych w tych dokumentach. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej części zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe. W drugiej części strategii przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w powiecie. W trzeciej części zawarto identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT). W czwartej części, na podstawie wniosków płynących

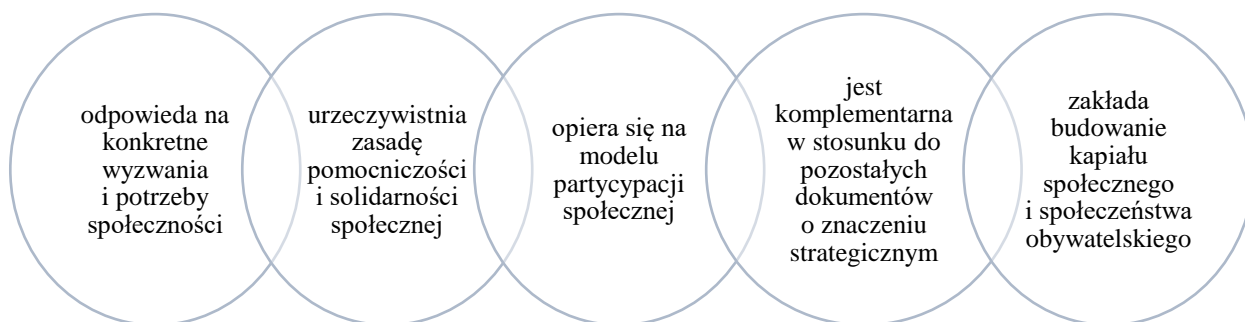
z przeprowadzonej diagnozy zostały sformułowane: wizja rozwoju społecznego, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostały również wskazane podmioty wiodące i odpowiedzialne za realizację strategii. W tej części zawarto także wskaźniki ułatwiające dokonywanie oceny stopnia realizacji strategii. Przedstawiono też czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań. Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu zarządzania dokumentem.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego będzie możliwa tylko przy współpracy wszystkich uwzględnionych w niej instytucji i organizacji, ale też aktywnej partycypacji mieszkańców powiatu. Dla każdego celu operacyjnego określono wartości, które będą nadawać rezultatom działań Strategii humanitarny charakter.

Autorzy strategii liczą, że wypracowana z udziałem szerokiej reprezentacji społecznej strategia, będzie źródłem nowych pomysłów, podstawą budowania szerokiego partnerstwa, a także inspiracją do powstawania nowych organizacji i grup nieformalnych działających w obszarze polityki społecznej. To wszystko będzie prowadziło do budowy kapitału społecznego Powiatu Słupskiego. Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania.

Podsumowując należy stwierdzić, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego zakłada rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oraz stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających warunków społecznych.

Strategia spełnia następujące wymagania:

2. Uwarunkowania prawne i zgodność z dokumentami programowymi

Podstawy prawne Strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia, zgodnie z ustawą, powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

1. Zgodność z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków, mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Cel główny realizowany jest w trzech obszarach strategicznych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu wpisuje się w cele strategiczne i kierunki w obszarze efektywności i sprawności państwa DSRK – Polska 2030, takie jak:

- 1) Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- 2) Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu wpisuje się w cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, takie jak:

- 1) wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- 2) redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

3. Zgodność z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi załącznik do uchwały nr 914/190/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 15 października 2020 r.

Cele niniejszej Strategii są spójne z celem strategicznym projektu: Otwarta wspólnota regionalna, który realizowany jest poprzez działania określone w ramach celu operacyjnego Wrażliwość społeczna:

1. Rozwój usług społecznych (w tym kadry i infrastruktury), w szczególności w formule zdeinstytucjonalizowanej, przy wykorzystaniu potencjału PES i NGO, na rzecz rodzin, osób z niepełnosprawnościami, osób niesamodzielnych oraz seniorów;
  2. Likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych, m.in. poprzez stosowanie zasad projektowania uniwersalnego;
  3. Aktywizacja i (re)integracja społeczna oraz zawodowa osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży;
  4. Realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
  5. Skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej;
  6. Rozwój instytucjonalny NGO i PES ukierunkowany na: tworzenie stabilnych miejsc pracy, profesjonalizację kadry, rozwój sieci centrum organizacji pozarządowych, wzmocnienie zasobów (w tym majątkowych) i urynkowanie;
  7. Wdrożenie mechanizmów kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu.
4. Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012 – 2022.

Niniejsza strategia wpisuje się w cele szczegółowe i kierunki działania określone w ramach priorytetu SPOŁECZNOŚĆ Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012 – 2022. Będzie również stanowiła wkład do kolejnego dokumentu na lata 2023 – 2030.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu

3.1. Informacje podstawowe i sytuacja demograficzna

Powiat słupski położony jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Od północy granicę stanowi 57-kilometrowy odcinek wybrzeża Bałtyku, od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński oraz koszaliński), od wschodu i południa z powiatami: bytowskim i lęborskim. Pod względem powierzchni jest to największy powiat województwa pomorskiego oraz czwarty powiat w Polsce. Gęstość zaludnienia powiatu w 2019 roku wynosiła 43 os/km².

W powiecie słupskim jest dziesięć gmin, w tym osiem gmin wiejskich (Damnica, Dębica Kaszubska, Główczyce, Kobylnica, Potęgowo, Słupsk, Smołdzino, Ustka), jedna gmina miejsko-wiejska (Kępice) oraz jedna gmina miejska (Ustka).

Siedziba starostwa powiatowego znajduje się w Słupsku.

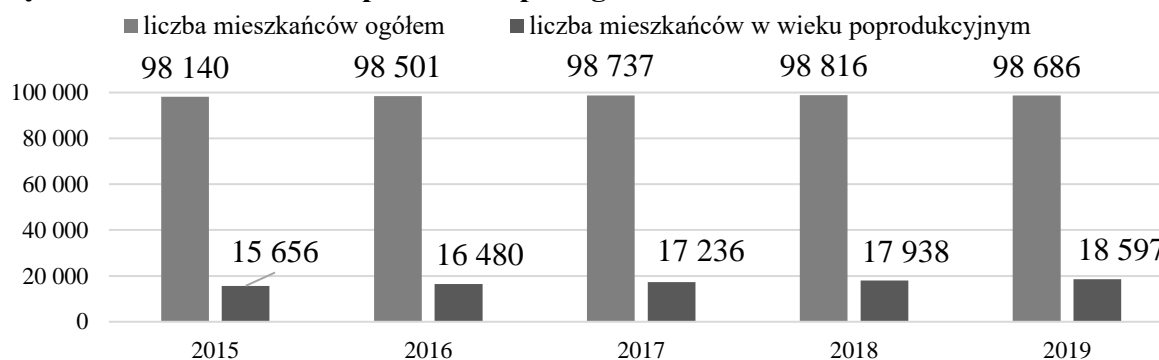
Mapa 1. Powiat słupski - położenie i podział administracyjny

Źródło: Wikipedia

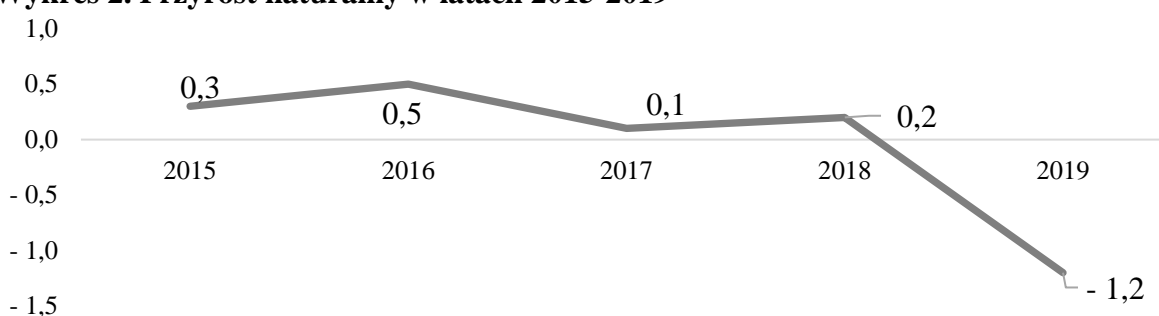
Struktura mieszkańców pokazuje możliwe i pożądane kierunki działania samorządu. W powiecie słupskim liczba ludności 31 grudnia 2019 roku wynosiła 98 686 osób, wśród których 50,1% stanowiły kobiety, a 49,9% mężczyźni. Liczba ludności powiatu stanowiła 4,2% populacji województwa pomorskiego. Do 2018 roku liczba ludności nieznacznie wzrosła tj. o 0,7%, w ostatnim roku spadając o 0,1%. Taką samą zmianę można zaobserwować w przyroście naturalnym, będącym różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem na 1 000 mieszkańców. Do 2018 roku przyrost miał wartość dodatnią w powiecie słupskim, a w 2019 roku miał znacząco niską wartość ujemną, tj. -1,2.

Wykres 1. Liczba ludności powiatu słupskiego w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W strukturze mieszkańców w latach 2015-2019 zmienił się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym na mniej korzystny – z 16,0% w 2015 roku do 18,8% w 2019 roku. Liczba starszych mieszkańców powiatu słupskiego wzrosła o 2 941 osób, z 15 656 do 18 597 osób.

Wzrastająca liczba osób starszych wskazuje na starzenie się społeczeństwa. Jednym ze wskaźników jest obciążenie demograficzne pokazujące liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W powiecie słupskim w 2019 roku wartość wskaźnika wynosiła 30,5, w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski jest on nieznacznie niższy (odpowiednio 34,3 i 36,5).

Kluczowe wyzwania:

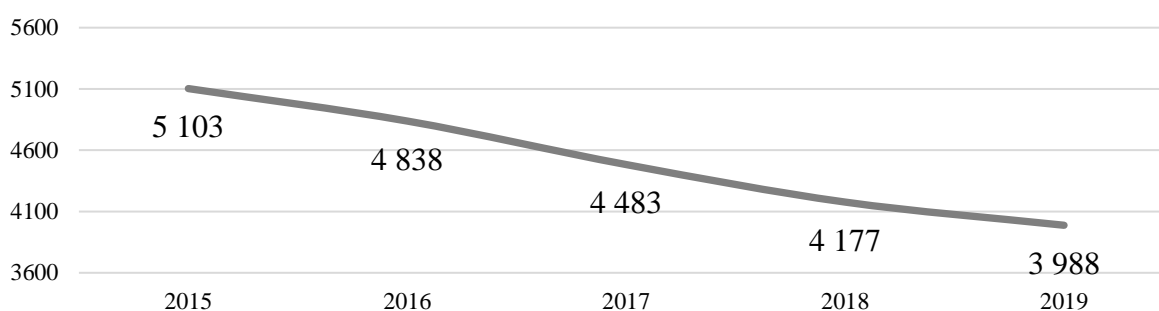
- Kierunek zmian demograficznych w powiecie słupskim był stabilny do 2018 roku – przy dodatnim przyroście naturalnym wzrastała liczba mieszkańców. W 2019 roku zanotowano ujemny przyrost naturalny, a liczba mieszkańców spadła. Trudno stwierdzić, czy zmiana ta przyjmie stały kierunek.
- W powiecie słupskim, tak jak niemal na obszarze całego kraju, notuje się wzrost liczby i odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Potrzeby osób starszych są zróżnicowane i wymagają stałego dostosowywania systemu wsparcia do możliwości i konieczności zapewnienia odpowiednich usług.

- Osoby starsze nie stanowią jednorodnej grupy – zróżnicowanie jest znaczne pod względem aktywności, stanu zdrowia, niepełnosprawności. Planowane usługi społeczne powinny uwzględniać zarówno wsparcie w środowisku zamieszkania, jak i opiekę całodobową poza miejscem zamieszkania.

3.2. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zapotrzebowanie na pomoc społeczną w gminach powiatu słupeckiego w latach 2015-2019 spadało regularnie. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej spadła z 5 103 do 3 988, tj. 21,8%. Pamiętać jednak należy o stanie epidemii, który tę tendencję odwraca.

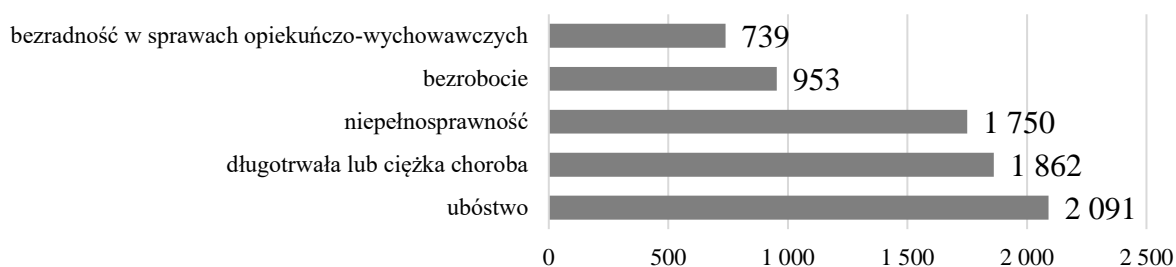
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03R

Ze świadczeń z pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu słupeckiego skorzystały 3 393 rodziny w 2019 roku. Analizując powody przyznania pomocy (każda rodzina może korzystać z tytułu więcej niż jednej przesłanki) widać, iż trzy podstawowe powody przyznawania świadczeń w gminach powiatu słupeckiego są w kolejności: ubóstwo (61,6% wśród rodzin ogółem, którym przyznano świadczenie), długotrwała lub ciężka choroba (54,9%) oraz niepełnosprawność (51,6%). Na uwagę zasługuje fakt dominującej roli przesłanek związanych ze stanem zdrowia/niepełnosprawnością, co może być powiązane ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Wraz z dobrą sytuacją na rynku pracy w 2019 roku odsetek rodzin wspartych pomocą z tytułu bezrobocia był stosunkowo niski i wyniósł 28,1% (953 rodziny). 21,8% (739 rodzin) korzystało z pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 4. Powody przyznania pomocy społecznej w 2019 roku

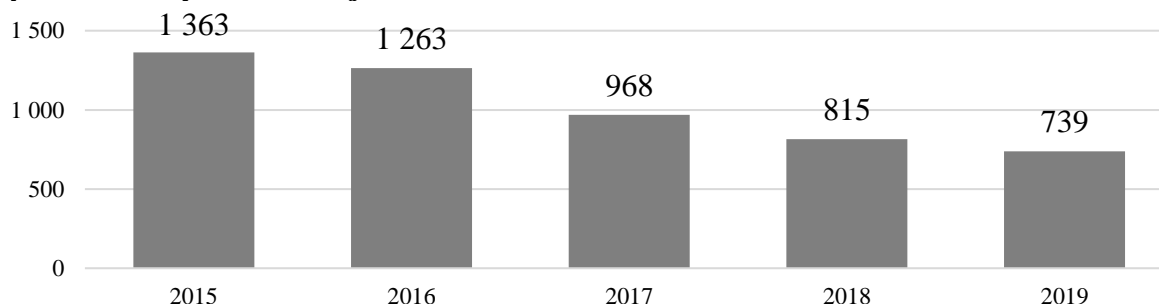

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03R

Zapewnienie wsparcia rodzinom doświadczającym problemów opiekuńczo-wychowawczych jest zadaniem gminy. Funkcjonowanie rodziny ma zasadnicze znaczenie podczas socjalizacji i wychowania dzieci oraz wpływa także na późniejsze fazy życia dzieci. Rodzina wypełniająca swoje funkcje w sposób prawidłowy, zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, dając im możliwość prawidłowego rozwoju i właściwego wypełniania ról społecznych w przyszłości. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie wypełniają swoich ról prawidłowo. Celem wsparcia jest wzmocnienie umiejętności wychowawczych samych rodziców, w konsekwencji zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

W latach 2015-2019 w gminach powiatu słupeckiego systematycznie spadała liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezzradności opiekuńczo-wychowawczej. W roku 2015 to 1 363 rodziny, a w 2019 roku o 45,8% mniej (739 rodzin). Wiązać to można ze spadkiem ogólnej liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej. Wpływ na sytuację rodzin z dziećmi miało też wprowadzenie świadczenia 500+, co można powiązać z największym spadkiem w 2017 roku (minus 23,4%, z 1 263 do 968 rodzin). Lepsza sytuacja finansowa rodzin pozwoliła na rezygnację ze wsparcia ośrodków pomocy.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezzradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2015-2019

Źródło: MRPiPS-03R

Wśród instrumentów wsparcia realizowanych przez gminne ośrodki pomocy społecznej wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej są: asystenci rodzin, rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego.

Celem działań asystenta rodziny jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, zdobycie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego. Współpraca

podejmowana jest za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem. Członkowie rodziny, pracownik socjalny, asystent rodziny zmierzają do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W 2019 roku w powiecie słupskim 217 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (29,4% rodzin z problemem bezradności) korzystało ze wsparcia 17 asystentów rodzin.

Dla rodzin oferowane jest wsparcie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Osoby stosujące przemoc miały dostęp do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. W ramach realizacji Powiatowego Programu Profilaktycznego w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych psycholog, pedagog, pracownik socjalny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali porad w zakresie pracy z dzieckiem, stosowania odpowiednich oddziaływań wychowawczych oraz informowali o możliwościach uzyskania pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych.

Rodziny wspierające pomagają rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. W ramach zawartej umowy mogą być określone zadania rodziny, a koszty związane ze wsparciem dzieci są zwracane rodzinie wspierającej. Jak wynika ze sprawozdawczości przygotowywanej przez gminy w powiecie słupskim, tylko w jednej gminie w powiecie funkcjonowała rodzina wspierająca (Dannica).

Zgodnie z ustawą w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pracownicy placówki współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Na terenie powiatu słupskiego funkcjonowały 2 placówki wsparcia dziennego (Smółdzino i Ustka g. miejska).

Kluczowe wyzwania:

- Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu, tak jak regionu i kraju polepszała się, co wpływało na spadającą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej. Stała tendencja może ulec odwróceniu ze względu na sytuację epidemiczną. Wyzwaniem jest poszukiwanie rozwiązań w zmieniającej się w sposób dotychczas niespotykany sytuacji.
- Wysokie liczby beneficjentów pomocy społecznej korzystający z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej, ciężkiej choroby wskazują na obszar wymagający szczególnej uwagi i podejmowania działań.
- Zmiany na rynku pracy spowodowały napływ cudzoziemców w celach zarobkowych do powiatu słupskiego. Może wystąpić konieczność zapewnienia im podstawowej pomocy w sytuacji trudnej, w zasymilowaniu się z otoczeniem. Wsparcie dla imigrantów powinno mieć charakter polityki włączającej.
- Ważne jest dalsze aktywne prowadzenie działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Warto zwrócić uwagę na większe motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

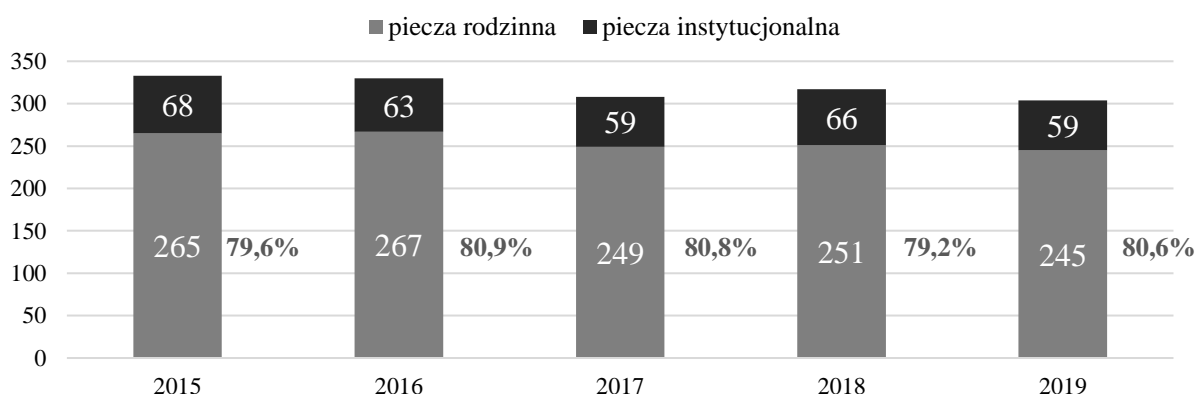
- Ze względu na nowe wyzwania i zmieniający się profil klientów pomocy w najbliższych latach konieczne będzie rozwijanie kompetencji pracowników służb społecznych w powiecie śluskim.
- Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi przez asystentów jest kluczowe w kontekście bliskiego kontaktu z rodzinami, w których jest zagrożenie umieszczeniem dziecka/dzieci w pieczy zastępczej. Podwyższanie standardów pracy i kompetencji asystentów jest tu kluczowe.
- Celem wzmocnienia pracy w środowisku należy dołożyć starań w zakresie powstawania i działania rodzin wspierających. Uzupełnieniem winno być szersze wsparcie w placówkach wsparcia dziennego – kompleksowo zajmujących się rodziną.

3.3. Piecza zastępcza i wsparcie usamodzielnianych wychowanków

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, w tym w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, dziecko/dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku, reguluje funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej. Zadaniem powiatu jest organizacja pieczy.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w dwóch formach: rodzinnej (w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka) oraz instytucjonalnej (w placówkach opiekuńczo-wychowawczych). W powiecie śluskim liczba dzieci w pieczy zastępczej spadła z 333 w 2015 roku do 304 w 2019 roku, tj. o 8,7%. Spadek liczby dzieci dotyczył zarówno dzieci przebywających w rodzinnych formach (o 7,5%, z 265 do 245), jak i instytucjonalnych formach (o 13,2%, z 68 do 59 dzieci). Co piąte dziecko przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej i ten odsetek utrzymywał się na tym samym poziomie w latach 2015-2019.

Wykres 6. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w podziale na pieczę rodzinną i instytucjonalną oraz odsetek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej wśród wszystkich dzieci w pieczy na 31 grudnia w latach 2015-2019

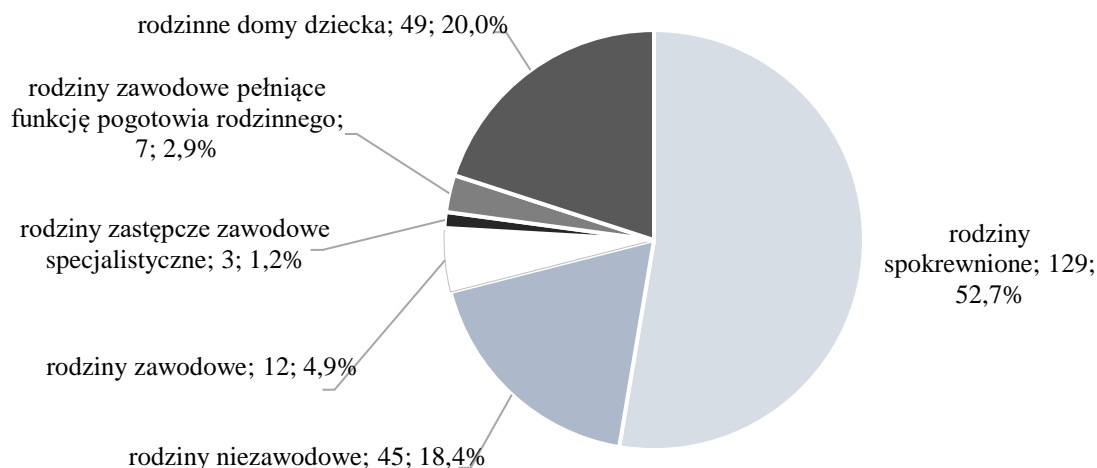
Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ślusk

Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka. W ustawie wskazano następujące typy rodzin zastępczych: spokrewnione, które tworzą małżonkowie lub osoba będąca wstępnym lub rodzeństwem dziecka, niezawodowe i zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne. Rodziny niezawodowe, zawodowe oraz rodzinne domy dziecka tworzą małżeństwa lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Liczba dzieci przebywających w pieczy rodzinnej w powiecie słupskim systematycznie spadała. Na koniec 2019 roku ponad połowa dzieci przebywała w rodzinach spokrewnionych (co obserwowane jest od 2016 roku). Co dziesiąte dziecko (9,0%) przebywało w zawodowych rodzinach zastępczych. Odsetek ten był wyższy w latach 2015 i 2017 (odpowiednio 10,9 i 12,9%), a w 2018 roku osiągnął najniższą wartość, tj. 6,4%. W ostatnich dwóch latach – 2018 i 2019 – liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka znacznie wzrosła, z 35 do 50 dzieci.

Wykres 7. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na 31 grudnia 2019 roku

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych uzależniona jest od sytuacji członków rodziny mogących zapewnić opiekę i wychowanie, ale również od funkcjonujących form. Ogólna liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie słupskim utrzymywała się na porównywalnym poziomie w latach 2015-2019, tj. między 146, a 158. Zauważalny jest spadek liczby rodzin niezawodowych, z 39 w 2017 roku do 29 w 2019, jednocześnie w tym samym okresie wzrosła liczba rodzinnych domów dziecka z 6 do 8. Liczba rodzin zastępczych zawodowych zmieniała się na przestrzeni analizowanych lat, przyjmując najwyższą liczbę w ostatnim roku, tj. 11. Od 2016 roku funkcjonuje specjalistyczna rodzina, liczba rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego spadła o połowę. W wielu przypadkach rodziny zmieniają typ w wyniku przekształcenia lub przekwalifikowania (m.in. w 2016 roku jedna rodzina zastępcza niezawodowa została przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową, jedna z rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego została przekwalifikowana na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczną, w 2018 roku jedna rodzina niezawodowa została przekwalifikowana w rodzinę zastępczą zawodową, jedna w rodzinny

dom dziecka, w 2019 roku trzy rodziny niezawodowe zostały przekwalifikowane w rodzinę zastępczą zawodową).

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka ogółem w latach 2015-2019

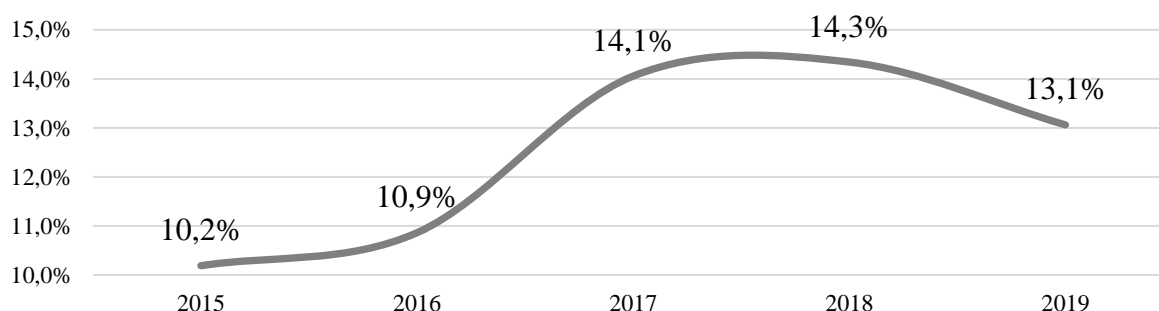
<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka ogółem, z tego:	146	158	148	150	146
rodziny spokrewnione	95	105	93	99	98
rodziny niezawodowe	37	38	39	35	29
rodziny zawodowe	2	3	5	4	7
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	1	1	1	1
rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	6	5	4	3	3
rodzinne domy dziecka	6	6	6	8	8

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Do najczęstszych przyczyn umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie słupskim należą: uzależnienie rodziców od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Na uwagę zasługuje fakt wzrastającego procentu dzieci, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. W latach 2015-2018 odsetek ten wzrósł z 10,2% do 14,3% w konsekwencji rosnącej liczby dzieci z 27 do 36. W 2019 roku było 32 dzieci z niepełnosprawnościami.

Wykres 8. Odsetek dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności w pieczy zastępczej w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Liczba dzieci przysposobionych znacząco spadła, z 11 dzieci w 2015 roku do zaledwie 2 dzieci, które adoptowano w 2019 roku (w tym samym roku do Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego zgłoszono 38 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną).

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej, tj. innej rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka lub osobom przeszkolonym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny

przysposabiającej. W powiecie słupskim liczba rodzin pomocowych rosła systematycznie – w 2019 roku 11 rodzin podpisało umowy i świadczyło czasowo opiekę nad dziećmi.

Na bieżąco zapewniany był dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne i pedagogiczne) dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy. Z poradnictwa korzystali również rodzice biologiczni, których dzieci zostały umieszczone w pieczy. Liczba porad odzwierciedla aktualne potrzeby i wynosi około 800 w każdym roku (2017 – 806, 2018 – 765, 2019 – 794). Prowadzono także grupy wsparcia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Grupę prowadzili psychologowie zatrudnieni w PCPR metodą wykładową i warsztatową, odbywało się około 20 grup w każdym roku.

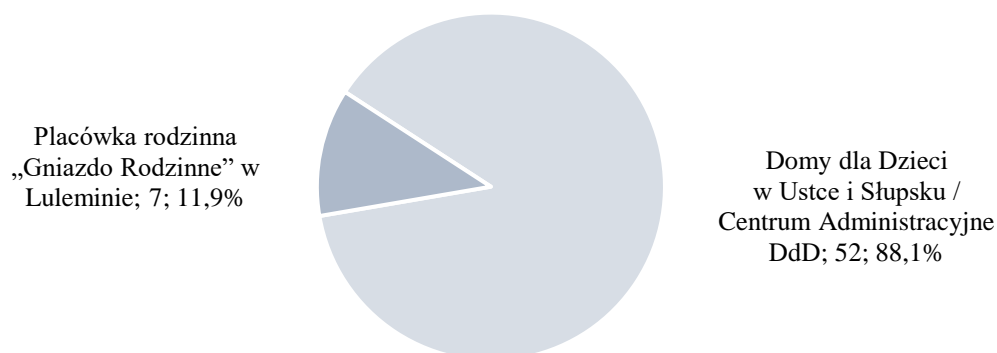
W powiecie słupskim organizowane były różnorodne szkolenia podnoszące kompetencje rodziców zastępczych. Wśród realizowanych wymienić można: dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej oraz dla osób pełniących funkcję spokrewnionej rodziny zastępczej celem wzmocnienia ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, „Praca z dzieckiem z ADHD”, „Bezpieczne więzi”, „Wykorzystanie seksualne”, „Praca z dzieckiem z FAS”, „Pierwsza pomoc” oraz warsztaty integracyjno – edukacyjne, warsztaty rozmów na tematy trudne, umiejętności rodzicielskich, pracy twórczej oraz warsztat relaksacyjny.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej (POW), regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego. Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Liczba dzieci przebywających w POW zmniejszała się w latach 2015-2019 i w ostatnim roku wyniosła 59. Wśród nich, 7 dzieci przebywało w placówce typu rodzinnego.

Wykres 9. Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na 31 grudnia 2019 roku

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie słupskim sprawowana była w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, rodzinnego i socjalizacyjno-interwencyjnego. W ramach Centrum Administracyjnego Domów dla Dzieci (CADdD) funkcjonuje pięć placówek z 66 miejscami socjalizacyjnymi i 2 interwencyjnymi: „Dom przy

Kochanowskiego”, „Dom przy Tetmajera” i „Dom przy Kościuszki” w Ustce oraz „Mieszkanie przy Jagiełły” w Słupsku (w 2019 roku przeniesione na ulicę Lotha 25A w Słupsku, a tym samym zmieniło nazwę na „Dom przy Lotha” z siedzibą w Słupsku), „Dom przy Głogowej”. Na zlecenie powiatu Fundacja Rodzinnej Opieki Zastępczej „Więzi Rodzinne” prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego z 8 miejscami. Łącznie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest 76 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej i liczba ta nie zmienia się od lat.

Środki finansowe powiatu słupskiego na prowadzenie POW regularnie rosły – z 2 911 235 zł do 3 360 674 zł w 2019 roku, wzrost o 15,4%.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 od 1 czerwca 2018 roku do 30 czerwca 2020 roku realizowano projekt „Rodzina w Centrum – wsparcie systemu pieczy zastępczej w powiecie słupskim”. Celem projektu było wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych oraz przeciwdziałanie ich wypaleniu zawodowemu, wsparcie psychoedukacyjne dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych usamodzielnianych wychowanków, a także zachęcenie ich do podejmowania działalności związanej z wolontariatem. W ramach wsparcia 32 rodziców zastępczych wzięło udział w warsztacie integracyjno-edukacyjnym „Jak bawić się z dzieckiem” w formie wyjazdowej, 5 szkoleniach specjalistycznych, szkoleniu z pierwszej pomocy, a także warsztatach pracy twórczej z dzieckiem oraz warsztatach relaksacyjnych – radzenia sobie ze stresem swoim i dziecka. Dzieci z pieczy zastępczej w wieku od 7 do 15 lat uczestniczyły w warsztacie integracyjno – aktywizującym, 7-dniowym wyjeździe psychoedukacyjnym oraz warsztatach arteterapii. Otrzymały również indywidualne wsparcie psychologiczne oraz edukacyjne w miejscu zamieszkania. Natomiast usamodzielniani wychowankowie uczestniczyli w cyklu szkoleń wzmacniających ich kompetencje społeczne, w warsztacie usamodzielniającym w formie wyjazdowej, w kursie prawa jazdy oraz cyklu warsztatów z zakresu wolontariatu.

Usamodzielnianie wychowanków

Zadaniem powiatu jest wsparcie osób opuszczających pieczę zastępczą – pełnoletnich wychowanków. Wychowankowie opuszczający domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii otrzymują pomoc zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Tabela 2. Usamodzielnianie wychowanków w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej					
pomoc pieniężna na usamodzielnienie – liczba osób	9	7	4	0	0
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki – liczba osób	36	28	14	5	3
pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej – liczba osób	1	3	2	3	0
pomoc pieniężna na opłacenie stancji dla studentów – liczba osób	1	1	0	0	0
łącznie kwota świadczeń	199 612	148 826	53 887	21 218	5 289
w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej					
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki – liczba osób	68	66	67	56	68
pomoc na usamodzielnienie – liczba osób	5	4	4	3	7
pomoc na zagospodarowanie – liczba osób	11	13	9	13	6
łącznie kwota świadczeń	309 897	343 633	355 256	368 610	436 691
kwota ogółem	509 509	492 459	409 143	389 828	441 980

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Usamodzielniani wychowankowie korzystają ze wsparcia specjalistycznego zgodnie z potrzebami (2018 – 47 osób, 2019 – 16 osób). Organizowane są grupy wsparcia (2019 – 9 grup, 7 osób). Udzielano również pomocy w zakresie pozyskania mieszkania z zasobów gmin.

Od 2016 roku osoby w procesie usamodzielnienia mogą korzystać z miejsca w mieszkaniu chronionym, które jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia i funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Mieszkanie przeznaczone jest dla 6 wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodzinną pieczę zastępczą. W każdym roku z mieszkania korzystało 5-6 osób.

Szereg działań wzmacniających proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej realizowano w ramach projektu „Rodzina w Centrum – wsparcie systemu pieczy zastępczej w powiecie słupskim”.

Kluczowe wyzwania:

- Liczba dzieci wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej znacząco nie spada. Warto wspierać rodziców biologicznych, by odzyskali zdolności do sprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, co umożliwi powrót dziecka/dzieci do rodziców.
- Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie wzrasta. Potrzebne są aktywne działania celem pozyskiwania kandydatów.

- Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez tworzenie nowych oraz zwiększanie liczby miejsc w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka.
- W związku z wysoką liczbą dzieci z niepełnosprawnościami umieszczonych w pieczy zastępczej, niezbędne jest organizowanie specjalistycznych form pieczy zastępczej, zapewnianie wsparcia terapeutycznego i specjalistycznego dzieciom. W przypadku pogłębiania się tendencji niezbędne będzie utworzenie w powiecie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu specjalistyczno – terapeutycznego.
- Utrzymywanie i podnoszenie standardu placówek opiekuńczo-wychowawczych jest ważnym zadaniem powiatu.
- Trudne zadania oraz dysfunkcje dzieci prowadzą do konieczności zapewnienia warunków do wsparcia i rozwoju kadr pracujących w obszarze pieczy zastępczej.
- Ważna jest realizacja działań skierowanych do usamodzielniających się wychowanków, by w jak najpełniejszy sposób przygotować ich do dorosłego życia. Z jednej strony dostęp do wsparcia specjalistycznego, w tym doradcy zawodowego, z drugiej strony zwiększenie dostępu do mieszkań, w tym mieszkań chronionych.
- Monitorowanie efektów usamodzielniania i ich ocena przez wychowanków może przyczynić się do modyfikacji i dostosowania systemu do potrzeb i oczekiwań osób usamodzielnianych.

3.4. Niepełnosprawność i seniorzy

Za osoby z niepełnosprawnością uznaje się osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe znaczące ograniczenia możliwości wykonywania czynności życiowych, tj. samoobsługi, przemieszczania się, czynności manualnych, orientacji w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związanych z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych można jedynie szacować na podstawie wniosków i realizowanej pomocy, brak jest jednego rejestru.

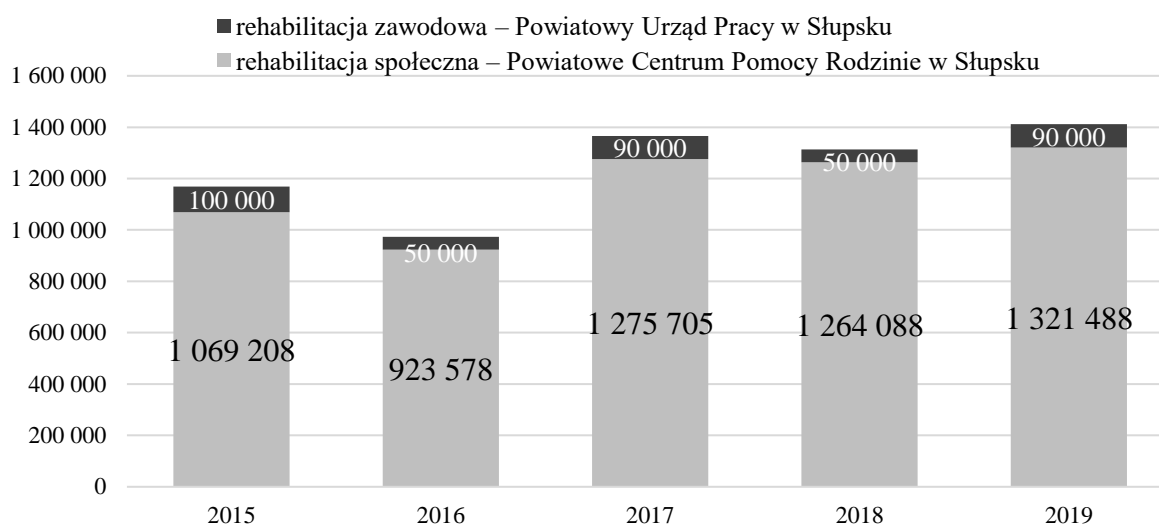
W gminach powiatu słupeckiego z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystało 1 750 rodzin spośród wszystkich 3 988 rodzin, którym udzielono wsparcia (43,9%). Niepełnosprawność jest ważną przesłanką przyznawania pomocy społecznej.

Ośrodkiem koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczym dla powiatu słupeckiego w ramach rządowego programu „Za życiem” była Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku. Udzielano rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej ich dziecka, jego problemów rozwojowych oraz zapewniano pomoc specjalistów (fizjoterapeuty, psychologa, pedagoga, logopedy). W 2019 roku z pomocy takiej skorzystało 191 dzieci i ich rodzin (2018 – 82 dzieci).

Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku rozpoznawał potrzeby i możliwości zawodowe osób niepełnosprawnych. Na bieżąco przekazywał informacje o możliwościach podjęcia pracy z wykorzystaniem środków Funduszu Pracy i EFS. Doradcy zawodowi, pośrednicy pracy prowadzili rozmowy z osobami niepełnosprawnymi mające na celu wzrost poczucia własnej wartości, pewności siebie, wzmocnienia ich motywacji do podjęcia aktywności zawodowej.

Wykres 10. Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania z rehabilitacji społecznej i zawodowej w powiecie słupskim w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania do realizacji przez powiat, którymi są m.in. uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, Dofinansowanie kosztów działania warsztatu terapii zajęciowej (WTZ). Zadania finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Dysponentem środków w rehabilitacji zawodowej jest Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku, w rehabilitacji społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku. Dostępna kwota na rehabilitację społeczną była najwyższa w 2019 roku i wyniosła 1 321 488 zł.

Liczba wpływających wniosków w zakresie rehabilitacji społecznej jest bardzo wysoka – w latach 2015-2016 wynosiła 1 261 i 1 165, od 2017 roku ich liczba waha się między 960, a 991. Trzeba wskazać, że procent zrealizowanych wniosków od 2017 roku spada, z 78,5% do 72,7%. Limit przyznanych środków nie zaspokoił wszystkich potrzeb wnioskodawców. Braki środków odnotowano w zakresie dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych oraz środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych. Ze środków PFRON dofinansowywano działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej w Sycewicach, obejmującego terapią 25 osób z niepełnosprawnościami. Zajęcia prowadzone są tam w pięciu pracowniach tematycznych: pracowni stolarsko-rzemieślniczej, krawiecko-dekoratorskiej, komputerowej, plastyczno-muzycznej i gospodarstwa domowego.

Tabela 3. Wnioski z rehabilitacji społecznej realizowanej z środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w powiecie słupskim w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
liczba złożonych wniosków w zakresie rehabilitacji społecznej	1261	1165	991	960	981
liczba zrealizowanych wniosków	1034	745	778	744	713
odsetek wniosków zrealizowanych wśród złożonych	82,0%	63,9%	78,5%	77,5%	72,7%

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Powiat słupski realizował pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Formy wsparcia dotyczyły likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Kwoty przyznane wzrastały w latach 2015-2018. Liczba zawartych umów koreluje z wysokością przyznanych środków.

Tabela 4. Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”	243 671	270 840	244 950	255 683	314 162
liczba wniosków	101	86	76	88	112
liczba umów	99	79	73	85	106

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Podejmowane są działania w ramach funduszy z Unii Europejskiej w obszarze zwiększenia dostępu osób starszych do usług społecznych w ich środowisku lokalnym. Realizowano projekt „Srebrna Sieć” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W projekcie uczestniczyło 8 gmin, powiat słupski oraz dwa podmioty – gospodarczy i społeczny.

Utworzono zintegrowany lokalny system usług społecznych wykorzystujących zdalne technologie informacyjne, tj. teleopiekę, rehabilitację domową oraz instrumenty animacji środowiskowej poprzez tworzenie sąsiedzkich sieci samopomocowych i promocję wolontariatu senioralnego. Zatrudniono animatora działań senioralnych, który obsługiwał „Srebrny Telefon”. W siedzibie PCPR utworzono wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy medycznych. Uczestnikami projektu było 250 osób w wieku 60 i więcej lat oraz 140 opiekunów osób niesamodzielnych.

Do zadań własnych powiatu z zakresu pomocy społecznej należy prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób. W powiecie słupskim działają 4 domy pomocy społecznej, w tym 3 publiczne – Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie dla przewlekle psychicznie chorych, Dom Pomocy Społecznej w Machowinie dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i Dom Pomocy Społecznej w Machowinku dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz Dom Pomocy Społecznej w Przytocku prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

Wszystkie domy pomocy społecznej działające w powiecie słupskim zapewniają swoim mieszkańcom zakres usług, zgodny z określonymi standardami z poszanowaniem indywidualnych potrzeb mieszkańców. Na bieżąco prowadzone są inwestycje.

Liczba miejsc w domach pomocy społecznej w powiecie słupskim w latach 2015-2019 zwiększyła się o 5 i wynosi 420. Wykorzystanie miejsc jest bardzo wysokie – od 2017 roku w całym roku korzystało ponad 430 osób. Jednakże dostępne zasoby nie wypełniają potrzeb. Liczba decyzji kierujących do domu pomocy społecznej wpływających do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w latach 2015-2018 znacznie wzrosła, z 17 do 35, w 2019 tylko 20 decyzji. Liczba decyzji umieszczających jest niższa (z wyjątkiem 2017 roku), co prowadzi do powstawania listy osób oczekujących na umieszczenie w DPS i dotyczy głównie domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Na umieszczenie na koniec roku 2015 roku w domach pomocy społecznej oczekiwało 8 osób, podczas gdy w 2019 roku oczekiwały aż 24 osoby.

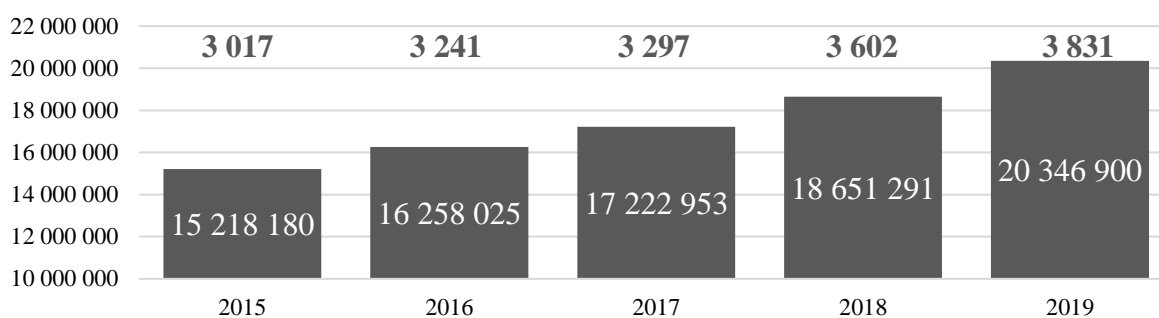
Tabela 5. Domy pomocy społecznej w powiecie słupskim w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
liczba miejsc	415	418	420	420	420
liczba osób korzystających w roku	415	418	431	433	432
liczba osób na dzień 31 grudnia	410	408	412	419	416
liczba decyzji kierujących	17	24	20	35	20
liczba decyzji umieszczających	15	20	26	21	13
liczba osób umieszczonych z powiatu słupskiego	8	4	7	6	7
liczba osób oczekujących na umieszczenie na koniec roku	8	12	5	19	24

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Prowadzenie domów pomocy społecznej generuje coraz wyższe wydatki. W latach 2015-2019 budżet domów wzrósł o 33,7%, do kwoty 20 346 900 zł. Jednocześnie środki finansowe powiatu stanowiły 56,0% - dla porównania w 2015 roku 50,6% (wzrost kwoty o 47,8% z 7 707 550 zł do 11 390 367 zł). Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym ustala starosta. Wyliczając taki koszt uwzględnia się roczne koszty działalności poszczególnych domów z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych, wydatków bieżących na remonty i zakupów związanych z realizacją programu naprawczego, powiększone o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na rok kalendarzowy i dzieli przez liczbę miejsc w domu oraz przez 12 miesięcy. W każdym DPS na terenie powiatu średni koszt wzrósł o prawie 30%. Dla wszystkich domów łącznie kwota wzrosła podobnie – w każdym roku o 1,7-7,4%, wynosząc 3 831 zł na utrzymanie miesięczne jednego miejsca w DPS w 2019 roku. Typ domów pomocy społecznej prowadzonych w powiecie słupskim wymaga zatrudnienia kadry, szczególnie opiekunów, pielęgniarek. Pozyskanie pracowników i ich utrzymanie jest dużą trudnością.

Wykres 11. Budżet domów pomocy społecznej i średni koszt utrzymania 1-ego miejsca w placówce w zł w latach 2015-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Kluczowe wyzwania:

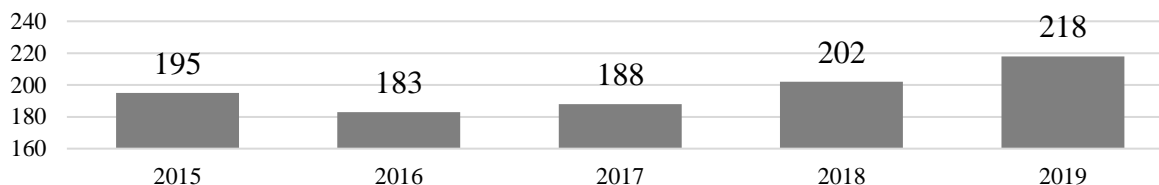
- W związku ze wzrastającą liczbą osób starszych ważne jest stałe dostosowywanie rodzajów i zakresu usług realizowanych w środowisku lokalnym, placówkach dziennych. Potrzeby osób starszych są zróżnicowane ze względu na stan zdrowia, sytuację społeczną i materialną. Warto wspierać inicjatywy realizowane w najbliższym środowisku seniorów, aktywizując same osoby starsze, jak i osoby z ich najbliższego otoczenia.
- Wyzwaniem jest tworzenie infrastruktury placówek dziennych, w tym mieszkań chronionych, odpowiadającej na zapotrzebowanie osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi. Ważnym aspektem jest zapewnienie wsparcia opiekunom w ramach opieki wytchnieniowej.
- Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach rekomendowane jest zapewnianie warunków do realizacji projektów wprowadzających nowoczesne technologie. Nowoczesne rozwiązania można implementować jako stałą ofertę w powiecie słupskim.
- Wzrastające koszty utrzymania domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi i dla osób niepełnosprawnych intelektualnie mogą powodować obciążenie w budżecie powiatu. Zapotrzebowanie na tę usługę rośnie.
- Środki finansowe PFRON uzupełniają możliwości finansowe powiatu w realizacji usług społecznych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Obserwowana jest trudność związana z pozyskaniem wykwalifikowanej kadry do świadczenia usług, w tym w szczególności rehabilitantów, pielęgniarek, opiekunów. Wiąże się to ze specyfiką wykonywanych zadań, jak również małą atrakcyjnością wynagrodzenia.

3.5. Zasoby kadrowe w systemie pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Na terenie powiatu słupskiego funkcjonują: 1 miejski ośrodek pomocy społecznej, 9 gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz 1 powiatowe centrum pomocy rodzinie. Liczba zatrudnionych pracowników w ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowym centrum pomocy rodzinie w latach 2015-2017 nie przekraczała 200, w roku 2018 odnotowano niewielki

wzrost do 202 pracowników, a w 2019 roku wzrost o kolejnych 16 osób. Zmiany te wynikały ze zwiększania zakresu kompetencji i usług realizowanych przez te jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Wykres 12. Liczba pracowników OPS/PCPR w powiecie słupskim w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03R

W gminnych ośrodkach pomocy społecznej pracuje od 11 do 22 osób, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ustce 45 osób. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku zatrudnione były 24 osoby. W każdym ośrodku zatrudniano asystenta rodziny, najwięcej, bo aż 3 w MOPS w Ustce.

Tabela 6. Pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w powiecie słupskim w 2019 roku

jednostka organizacyjna pomocy społecznej	liczba pracowników ogółem
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	24
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Damnica	10
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Dębica Kaszubska	22
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Głównyzyce	18
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Kępice	17
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Kobylnica	19
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Potęgowo	16
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Słupsk	19
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Smołdzino	11
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Ustka	45
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Ustka	17
razem	218

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03R za 2019 rok

Tabela 7. Dane dotyczące asystentów rodziny w gminach powiatu słupskiego w 2019 roku

jednostka organizacyjna pomocy społecznej	liczba asystentów rodziny
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Damnica	1
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Dębica Kaszubska	2
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Głównyzyce	1
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Kępice	2
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Kobylnica	1
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Potęgowo	1
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Słupsk	2
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Smołdzino	2
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Ustka	3
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Ustka	2
razem	17

Źródło: WRiSPZ-G II półrocze

W związku ze zmianami demograficznymi, niezwykle ważne jest zapewnienie odpowiedniej kadry pracującej w placówkach dla osób wymagających wsparcia ze względu na podeszły wiek, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę. W związku z tym wzrosła liczba pracowników domów pomocy społecznej, z 262 w 2015 roku do 274 w 2019 roku.

Liczba pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie słupskim w ostatnich dwóch latach, tj. 2018-2019 utrzymywała się na tym samym poziomie – 44 pracowników. Wśród nich 36 zajmowało się bezpośrednio zadaniami związanymi z opieką i wychowaniem. Wcześniej, w latach 2015-2017 liczba osób zatrudnionych była wyższa ze względu na inną organizację w strukturze placówek.

Tabela 8. Liczba osób zatrudnionych ogółem na 31 grudnia w placówkach w powiecie słupskim w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
kadra domów pomocy społecznej	262	262	258	269	274
kadra placówek opiekuńczo-wychowawczych	48	54	49	44	44

Źródło: OZPS

Kluczowe wyzwania:

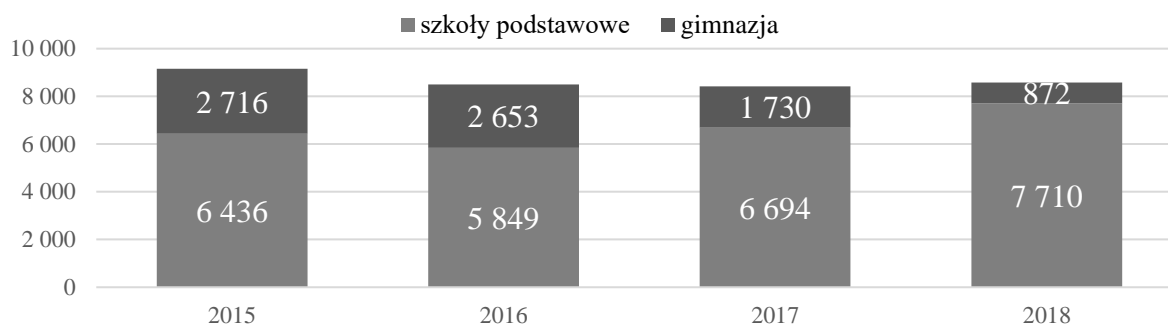
- Konieczny jest rozwój kompetencji pracowników służb społecznych. Szczególnie ważne wydają się takie obszary jak praca z osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami.
- Ważne jest wzmacnianie warsztatu pracy z rodzinami przeżywającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze.
- Obserwowana jest trudność pozyskania i utrzymania wykwalifikowanej kadry do świadczenia usług, w tym w szczególności rehabilitantów, pielęgniarek, opiekunów.
- Warunki zatrudnienia powinny uwzględniać trudne i obciążające warunki pracy. Poziom wynagrodzeń i innych udogodnień winien być dodatkową motywacją do pracy, by zapobiegać rezygnacji z pracy w obszarze wsparcia społecznego.

3.6. Edukacja

Prawo do edukacji jest jednym z podstawowych praw człowieka. Zapewnienie dobrej jakościowo edukacji jest zasadniczym zadaniem, ponieważ przyczynia się do świadomego i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.

W powiecie słupskim, zgodnie z dostępnymi danymi Głównego Urzędu Statystycznego (do roku 2018, za 2019 rok dane jeszcze niedostępne), w szkołach podstawowych i gimnazjach w 2015 roku uczyło się 9 152 uczniów. Od 2016 roku liczba spadła do około 8 500 uczniów, wynosząc 8 582 uczniów w 2018 roku. W strukturze widać wyraźnie konsekwencje wprowadzonej reformy oświaty, tj. spadek udziału młodzieży w gimnazjum, z 29,7% w 2015 roku do 10,2% w 2018 roku.

Wykres 13. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie powiatu słupskiego w latach 2015-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powiat słupski według stanu na rok szkolny 2019/2020 był organem prowadzącym dla 10 szkół, tj. 2 szkół podstawowych specjalnych, 2 liceów ogólnokształcących, 2 techników, 2 branżowych szkół I stopnia, 1 szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy, 1 szkoły policealnej. Powiat słupski był również organem prowadzącym 3 innych placówek, tj. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku, Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Ustce oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Marynarza Polskiego w Damnicy.

Tabela 9. Struktura organizacyjna szkół powiatu słupskiego w roku szkolnym 2019/2020

Nazwa jednostki	Typy szkół
Zespół Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta w Słupsku	Branżowa Szkoła I Stopnia z Oddziałami Integracyjnymi Nr 6
	Technikum Nr 6
	Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
	Branżowa Szkoła I Stopnia
	Technikum
	Szkoła Policealna dla Dorosłych
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ustce	Szkoła Podstawowa nr 4
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marynarza Polskiego w Damnicy	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2
	Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez powiat słupski nieznacznie, acz systematycznie rośnie. Ogółem o 10,9%, z 1 023 uczniów w 2018 do 1 135 w 2019 roku. Najwyższy wzrost liczby uczniów zanotowano w technikum, gdzie liczba uczniów pomiędzy 2018, a 2019 wzrosła o 180 osób, 23,7%. W specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym uczyło się 61 wychowanków, a w młodzieżowym ośrodku socjoterapii 49 (spadek o 15 w stosunku do 2018 roku).

W kontekście rozwiązywania problemów społecznych znaczenie mają Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii (MOS) w Ustce oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (SOSW) im. Marynarza Polskiego w Damnicy. MOS jest publiczną, feryjną placówką koedukacyjną, przeznaczoną dla młodzieży, która z powodu zaburzeń rozwojowych, trudności w uczeniu się i zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym jest zagrożona niedostosowaniem społecznym

i wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy oraz specjalistycznej pomocy psychoedukacyjnej. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marynarza Polskiego w Damnicy jest ośrodkiem przeznaczonym dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu: lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, a także dla dzieci z autyzmem i innymi niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz zagrożonych nieprawidłowym rozwojem.

Liczba uczniów przekłada się także na liczbę uczniów w oddziale. Klasy o niewielkiej liczbie uczniów umożliwiają większą indywidualizację zajęć, jednakże generują koszty dla organu prowadzącego. W latach 2018 i 2019 średnia liczba uczniów spadła w szkole podstawowej, branżowej szkole I stopnia, szkole przysposabiającej do pracy, wzrosła w technikum.

Tabela 10. Liczba uczniów i średnia liczba uczniów w oddziale w szkołach prowadzonych przez Powiat Słupski

typ	uczniowie	średnia	uczniowie	średnia	uczniowie	średnia
	31.03.2018		30.09.2018		30.09.2019	
szkoła podstawowa	56	7,0	138	7,47	86	7,17
gimnazjum	80	10,0	0	0	0	0
liceum ogólnokształcące	52	26,0	35	23,3	12	12*
technikum	759	26,17	777	26,82	939	28,03
branżowa szkoła I stopnia	41	20,5	52	17,33	72	18,0
szkoła przysposabiająca do pracy	19	9,5	19	6,33	26	6,5
liceum ogólnokształcące dla dorosłych	16	16,0	19	19,0	0	0
szkoła policealna dla dorosłych	0	0	0	0	0	0
razem	1 023	nd	1 040	nd	1 135	nd

* pół oddziału – 12 uczniów

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Tabela 11. Liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela (w przeliczeniu na pełny etat), według stanu na dzień 31 marca i 30 września 2018 roku, 30 września 2019 roku

Wyszczególnienie	31.03.2018	30.09.2018	30.09.2019
Zespół Szkół Agrotechnicznych w Słupsku	9,87	11,73	12,43
Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce	5,57	7,26	6,72
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ustce	4,14	3,76	3,13
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy	1,8	2,18	2,20

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Na przestrzeni ostatnich lat zgodnie z danymi GUS spadł poziom zdawalności egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących na terenie powiatu słupskiego. W 2015 roku zdawalność egzaminów dojrzałości była na poziomie ponad 95%, w roku 2018 już tylko 75%. Jednocześnie stale wzrastał poziom zdawalności egzaminów w pozostałych typach szkół ponadgimnazjalnych, z 63,6% w 2015 roku do 74,2% w roku 2018.

Tabela 12. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2015-2018 (%)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
szkoły ponadgimnazjalne zawodowe (inne niż liceum ogólnokształcące)	63,6	67,4	73,1	74,2
licea ogólnokształcące	95,2	88,9	82,8	75,0

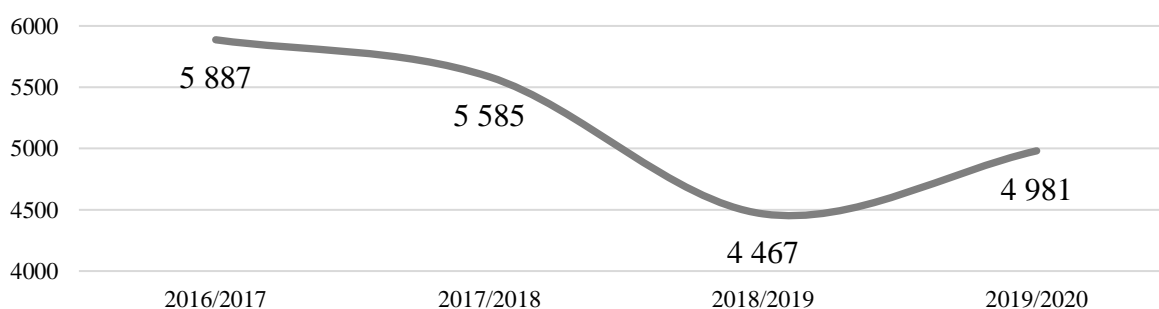
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wyniki egzaminu maturalnego w 2019 roku w Zespole Szkół Agrotechnicznych wskazują, że różnica średniego wyniku z poszczególnych przedmiotów w stosunku do wyniku krajowego pokazuje, że były one nieznacznie gorsze od wyników krajowych. Jednakże w porównaniu z 2018 rokiem wyraźnie poprawiły się wyniki z każdego przedmiotu. Warto podkreślić, iż uczniowie ZSA cechowali się niższym poziomem na wejściu od średniej krajowej z języka angielskiego, nieco niższym z polskiego i matematyki.

Zdawalność egzaminu maturalnego w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce jest niższa niż w kraju i wyniosła w 2019 roku odpowiednio: absolwenci liceów – kraj 87,1%, LO Ustka – 80%; Absolwenci techników – kraj 73,1%, LO Ustka – 0%.

W szkołach realizowane są zajęcia dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Rozpoznanie specjalnych potrzeb edukacyjnych pozwala na właściwy dobór metod, środków i oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych, prowadzący do zaspokojenia potrzeb i stworzenia optymalnych warunków rozwoju intelektualnego i osobowościowego. W 2019 roku 219 uczniów było przewlekłe chorych, 60 zagrożonych niedostosowaniem społecznym, 44 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym lub znacznym, 28 osób w stopniu głębokim, a 12 w stopniu lekkim. Ponadto, 25 uczniów posiadało więcej niż 1 niepełnosprawność.

Celem działalności Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Zapotrzebowanie na wsparcie pracowników poradni zmieniało się w ostatnich czterech zakończonych latach szkolnych. Od 2016/2017 liczba osób przyjętych spadła o ¼ do roku szkolnego 2018/2019 (do 4 467 osób, o 24,1%), by następnie w roku szkolnym 2019/2020 wzrosnąć do 4 981 osób, o 11,5%.

Wykres 14. Liczba osób przyjętych przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Pracownicy poradni udzielali porad w siedzibie poradni i w terenie. Liczba klientów poradni wzrosła w roku szkolnym 2019/2020 w stosunku do roku szkolnego 2016/2017 o 3,5%, z 1 606 do 1 662 osób. Duża część aktywności skierowana jest na poradnictwo zawodowe, jednakże widać spadki w zakresie liczby zajęć aktywizujących wybór zawodu, porad zawodoznawczych udzielonych uczniom oraz nauczycielom i rodzicom. Wiąże się to z wprowadzeniem do szkół doradztwa zawodowego w ramowych programach nauczania. Jednakże uczniowie korzystali z zajęć zawodoznawczych prowadzonych przez doradców zawodowych w poradni.

Tabela 13. Liczba osób przyjętych przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020

<i>Wyszczególnienie</i>	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
liczba klientów poradni (po przeprowadzonych badaniach i/lub udzielonej pomocy indywidualnej)	1 606	1 576	1 656	1 662
zajęcia grupowe w szkołach i placówkach i inne formy pomocy grupowej	1 176	890	577	1 918
zajęcia aktywizujące wybór zawodu	550	472	137	78
porady dla uczniów (w tym klientów poradni), w tym porady zawodoznawcze	370 (200)	373 (167)	185 (126)	217 (28)
porady zawodoznawcze udzielone rodzicom i nauczycielom - liczba osób	156	307	135	92
porady indywidualne i konsultacje udzielane rodzicom, nauczycielom (w okresie 16.03-04.05.2020 praca zdalna) – liczba osób	1224	965	1 021	526 508
udział w prelekcjach na terenie powiatu i w placówce – liczba prelekcji	342 (17)	508 (19)	352 (12)	31 (2)

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Liczba diagnoz wydanych w poradni była najniższa w roku szkolnym 2019/2020, co mogło być związane z czasem pandemii i obowiązkiem pracy zdalnej w tym okresie. Od tego roku dostępne były badania rehabilitacyjne w związku z zatrudnieniem fizjoterapeuty od września 2019 roku.

Tabela 14. Diagnozy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020

Rodzaj diagnozy	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
psychologiczne	890	828	837	737
pedagogiczne	808	726	783	793
logopedyczne	105	143	118	86
lekarskie	258	198	272	238
związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu	17	18	61	39
rehabilitacyjne	–	–	–	19

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

Przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku utworzono Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy dla powiatu słupskiego w związku z realizacją rządowego programu „Za życiem”.

Kadra pedagogiczna jednostek oświatowych prowadzonych przez Powiat Słupski regularnie podnosi stopień awansu zawodowego. Odsetek nauczycieli dyplomowanych wzrasta, osiągnąwszy poziom 64,8% w roku szkolnym 2019/2020. Co czwarty nauczyciel jest nauczycielem mianowanym. Odsetek stażystów i nauczycieli kontraktowych spada.

Tabela 15. Stopnie awansu zawodowego kadry pedagogicznej szkół powiatu słupskiego w latach 2017-2020

Stopień awansu zawodowego	2017/2018	2018/2019	2019/2020
stażysta	2,58%	1,23%	1,80%
kontraktowy	10,35%	11,72%	7,98%
mianowany	24,2%	22,96%	25,43%
dyplomowany	62,87%	64,09%	64,79%
razem	100,0%	100,0%	100,00%

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w powiecie słupskim

W placówkach realizowane są projekty współfinansowane przez Unię Europejską. W Zespole Szkół Agrotechnicznych realizowano projekt „Europejscy specjaliści” od 1 października 2018 roku do 31 marca 2020 roku. W ramach realizacji projektu 9 nauczycieli wzięło udział w szkoleniach metodycznych i językowych w czterech krajach europejskich. Kolejnym projektem były „Staża zagraniczne w kształceniu zawodowym drogą do sukcesu na europejskim rynku pracy” realizowane od 3 listopada 2019 roku do 31 października 2021 roku (przedłużony o 12 m-cy ze względu na pandemię). Głównym celem projektu jest umożliwienie 20 uczniom Technikum nr 6 nabycia kompetencji zawodowych i językowych na europejskim rynku pracy. Skierowany jest on do uczniów kształcących się w zawodach: technik informatyk, technik architektury krajobrazu, technik analityk, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik technologii żywności, wykazujących się dobrą znajomością języka angielskiego zawodowego.

W Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce realizowano projekt „Na fali praktyk do sukcesu” w ramach programu Erasmus+ Akcja1 Mobilność edukacyjna Mobilność osób uczących się i kadry w ramach kształcenia zawodowego w okresie od 1 lipca 2019 roku do 30 czerwca 2021 roku.

31 grudnia 2018 roku zakończono realizację projektu pn. „Podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego na terenie Powiatu Słupskiego na potrzeby rynku pracy” współfinansowanego z EFS. Projekt realizowany był w w Zespole Szkół Agrotechnicznych w Słupsku i w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce. Wsparciem objęto 270 uczniów i 25 nauczycieli kształcenia zawodowego. Zakupiony w ramach projektu sprzęt doposażył pracownie: gastronomiczną, architektury krajobrazu, hotelarską, ochrony środowiska i analityczną.

W roku szkolnym 2018/2019 Powiat Słupski jako partner Samorządu Województwa Pomorskiego kontynuował realizację projektu pn. „Zdolni z Pomorza – powiat słupski” z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

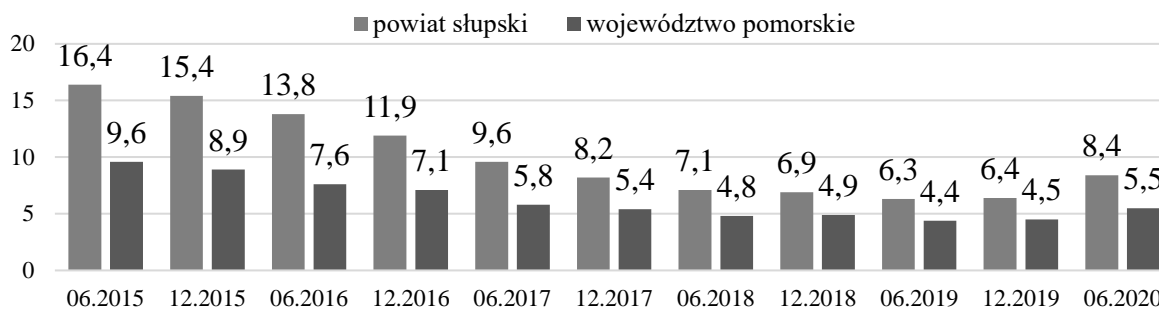
W ramach projektu w Zespole Szkół Agrotechnicznych w Słupsku funkcjonowało Lokalne Centrum Nauczania Kreatywnego. Dla 60 uczniów zakwalifikowanych do projektu zorganizowane zostały zajęcia pozalekcyjne z matematyki, fizyki, informatyki i biologii na trzech poziomach edukacyjnych – gimnazjalnym, podstawowym oraz ponadgimnazjalnym oraz spotkania akademickie w ramach Lokalnego Programu Wspierania Uzdolnień w Powiecie Słupskim.

Kluczowe wyzwania:

- W związku ze zmianami na rynku pracy, warto poszukiwać możliwości kształcenia młodzieży w nowych kierunkach, w tym w zawodach deficytowych (m.in. programiści, informatycy, analitycy), celem podwyższenia efektywności kształcenia podejmowanie szerokiej i praktycznej współpracy z pracodawcami.
- Należy dbać o motywowanie uczniów i wspieranie ich w osiągnięciu wysokich wyników edukacyjnych oraz w kształtowaniu swojego przyszłego statusu zawodowego i konkurencyjności na rynku pracy. Warto kontynuować realizację projektów w ramach środków pozyskanych z Unii Europejskiej.
- Rozszerzenie oferty edukacyjno-terapeutycznej oraz stanu infrastruktury dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach, w tym uczniów wybitnie uzdolnionych.
- Kadra pedagogiczna w szkołach prowadzonych przez powiat słupski posiada wysokie kompetencje, większość to nauczyciele dyplomowani. Długoletnia praca może powodować monotonię, warto więc zachęcać do rozwoju i podejmowania wyzwań np. wobec dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach, pozyskiwania środków zewnętrznych (w tym z Unii Europejskiej).
- Dalsze utrzymywanie i doposażanie bazy oświatowej, które pozwala zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki nauki i pracy. Wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i sprzęt potrzebny do realizacji zadań oświatowych, systematyczne doposażanie pracowni zawodowych.

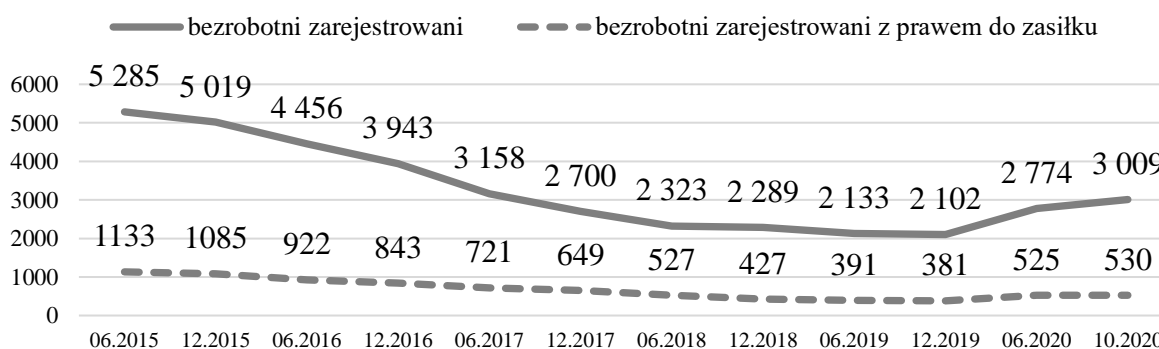
3.7. Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy w powiecie słupskim polepszała się do 2019 roku, korelując z sytuacją w Polsce i województwie pomorskim. Stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła rekordowo niski poziom – w powiecie słupskim 6,3%, w województwie pomorskim 4,4%, w Polsce 5,2%. W związku z pandemią w 2020 roku wskaźnik znacznie wzrósł w powiecie słupskim – w czerwcu 2020 roku stopa bezrobocia wynosiła już 8,4%, co pokazuje znaczną dynamikę w przyroście liczby osób bezrobotnych.

Wykres 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2015-2020 (%)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

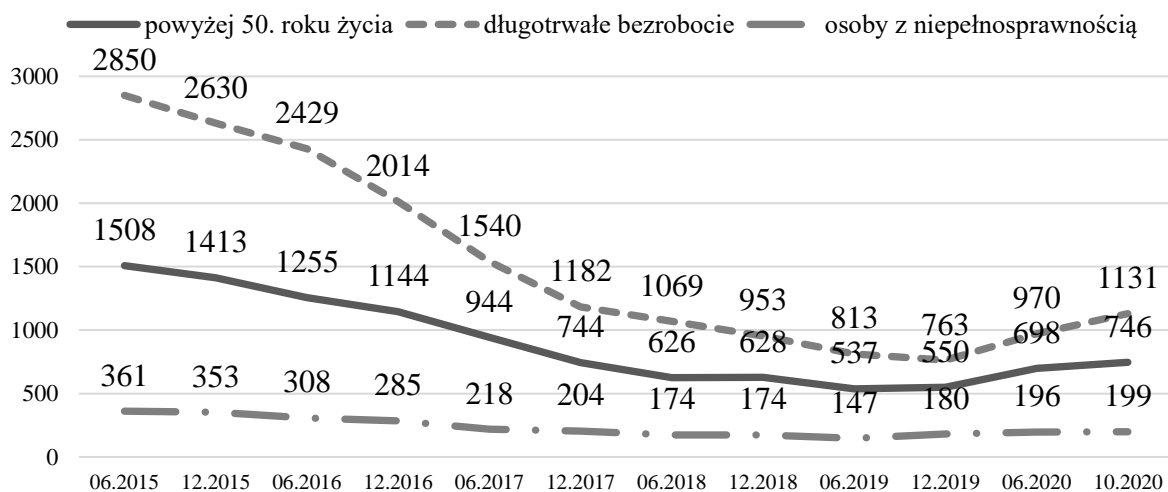
Analizując wskaźnik liczbowy osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku z terenu powiatu słupskiego wyraźnie widać systematyczny spadek do grudnia 2019 roku, o 60,2%, z 5 285 do 2 102 osób. Następnie do października 2020 roku liczba zwiększyła się o 43,1%, do 3 009 osób zarejestrowanych. W 2015 roku odsetek kobiet wśród osób zarejestrowanych wynosił 50,4% i w każdym kolejnym roku rósł, w 2018 roku wyniósł 58,7%. Udział kobiet w październiku 2020 wyniósł 53,5%. Udział osób z prawem do zasiłku również zmniejszył się – z 1 133 osób stanowiących 21,4% w czerwcu 2015 roku do 530 osób, stanowiących 17,6% w październiku 2020 roku.

Wykres 16. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2015-2020

Źródło: Sprawozdanie miesięczne MRPiPS-01

Wraz ze zmianami opisanymi powyżej w większości nie zmienił się odsetek liczby osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wyjątkiem jest udział osób długotrwale bezrobotnych – z ponad połowy (53,9%, 2 850 osób) w czerwcu 2015 roku spadł do rekordowego poziomu 35,0% w czerwcu 2020 roku (1 131 osób). Osoby w wieku do 30. roku życia w latach 2015-2020 stanowiły od 26 do 29% w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych. Sytuacja osób z niepełnosprawnością w całej grupie osób bezrobotnych koreluje. Liczba osób spadła w latach 2015-2019, z 361 do 147, w 2020 roku wzrosła do 199. Udział procentowy jednak nie pokazuje dużych odchyleń – między 6,6, a 8,6%.

Wykres 17. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie słupskim w latach 2015-2020

Źródło: Sprawozdanie miesięczne MRPiPS-01

Wśród działań PUP w Słupsku było udzielanie indywidualnych porad zawodowych. Co warte uwagi, w 2019 roku najczęściej uczestnikami spotkań byli bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy do 6 miesięcy – 387 z 484 osób. Urząd prowadzi także pośrednictwo polegające w szczególności na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, a pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych. Wśród zgłoszonych przez pracodawców wolnych stanowisk dotyczą one m.in. branż: specjaliści, technicy i inny średni personel, rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, pracownicy wykonujący prace proste. Od dłuższego czasu poszukiwane w regionie są zawody zasilające branżę przetwórstwa spożywczego, turystyczną, transportowo-logistyczną, budowlaną i usługową.

Coraz częściej niedobory pracownicze na rynku pracy wypełniają pracownicy zza wschodniej granicy. Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku wpisywał do ewidencji oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Liczba wydanych oświadczeń znacznie wzrosła – w 2015 roku to zaledwie 984, w 2019 4 642 (+371,7%). Wzrosła również znacznie liczba wydanych zezwoleń na pracę sezonową dla cudzoziemców. W 2019 roku wydano 163 zezwolenia (w 2018 – 38).

Zarejestrowane podmioty gospodarcze na terenie powiatu słupskiego w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym są coraz częstsze (164,5), tak samo jak coraz więcej osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym (12,5). Wskaźniki te są niższe niż w województwie pomorskim (podmioty – 219,3, działalność gospodarcza – 16,3) i w kraju (podmioty – 195,9, działalność gospodarcza – 13,96).

Tabela 16. Podmioty gospodarcze i działalność gospodarcza w powiecie słupskim w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	144,3	147,3	151,9	157,1	164,5
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,57	10,77	11,18	11,83	12,50

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W Słupsku znajdują się siedziby instytucji otoczenia biznesu, w tym Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Cechy Rzemiosł, Słupska Izba Przemysłowo – Handlowa, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), które mogą być wsparciem dla rozwoju gospodarki.

Na terenie powiatu słupskiego działają podmioty ekonomii społecznej (PES) – 6 spółdzielni socjalnych, 3 centra integracji społecznej oraz 1 zakład pracy chronionej. Osoby chcące skorzystać ze wsparcia na utworzenie miejsc pracy w istniejącym lub nowym przedsiębiorstwie społecznym na terenie powiatu słupskiego korzystały ze wsparcia OWES w subregionie słupskim.

Kluczowe wyzwania:

- Sytuacja na rynku pracy w powiecie słupskim polepszała się do czasu kryzysu wywołanego stanem epidemii COVID-19. Spadek stopy bezrobocia w powiecie korelował ze spadkiem stopy bezrobocia w województwie i kraju, choć wartość wskaźnika była nieznacznie wyższa niż w województwie pomorskim.
- Wraz ze wzrostem ogólnej liczby osób bezrobotnych wzrasta liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami. Spadł także odsetek osób z prawem do zasiłku. Zagrożone utratą miejsc pracy są m.in. osoby zatrudnione w branży turystycznej, ważnej w wielu nadmorskich gminach powiatu słupskiego. Może to powodować wzrost zapotrzebowania na zasiłki i usługi w obszarze zabezpieczenia społecznego.
- Obserwowana jest niższa aktywność mieszkańców w prowadzeniu działalności gospodarczej niż w województwie – efektywne doradztwo i diagnozowanie obszarów niszowych może wpłynąć na wzrost wskaźnika. Rozwojowym obszarem jest ekonomia społeczna, w tym rozwój przedsiębiorstw społecznych.
- Na terenie powiatu słupskiego pracuje coraz więcej cudzoziemców. Wykonują najczęściej proste prace. W sytuacji utraty miejsca pracy cudzoziemcy mogą potrzebować wsparcia w zakresie zapewnienia podstawowych potrzeb.
- Długofalowe planowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, których wybór wynikałby z listy zawodów deficytowych.

3.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Aktywność społeczna mieszkańców jest realizowana indywidualnie, w grupach nieformalnych lub w ramach działania w organizacjach społecznych. Działalność na rzecz społeczności sprzyja podwyższeniu jakości życia mieszkańców. Pozwala na realizację działań najbardziej odpowiadających sytuacji w danej społeczności, z uwzględnieniem potrzeb i dostępnych zasobów.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2017 wzrastała, by w kolejnych latach przyjmować niższe wartości. W 2019 roku przypadało 36 organizacji na 10 tys. mieszkańców (w mieście Słupsku – 40, w województwie pomorskim – 37).

Tabela 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, w tym nowo zarejestrowane w powiecie słupskim na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2019

<i>Wyszczególnienie</i>	2015	2016	2017	2018	2019
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	35	37	38	35	36
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	2	2	1	2	2

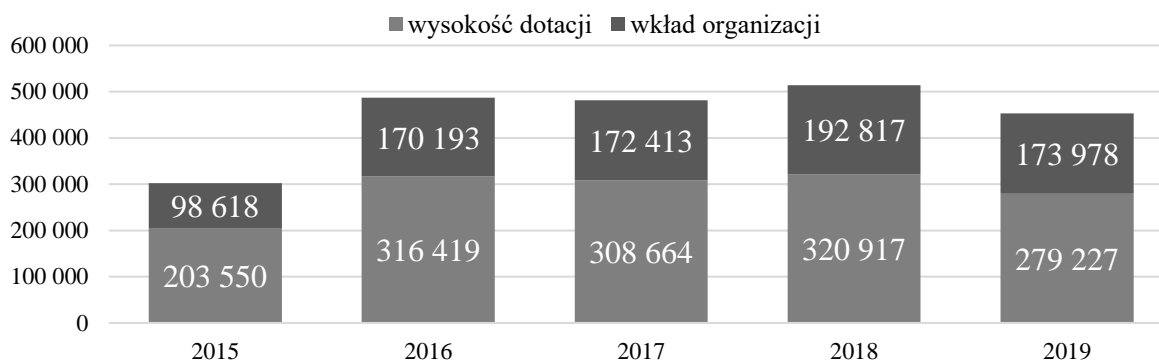
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powiat słupski współpracuje z sektorem pozarządowym na podstawie corocznie przyjmowanego programu współpracy powiatu słupskiego z organizacjami pozarządowymi. Celem współpracy jest zapewnienie efektywnego wykonania zadań publicznych poprzez włączenie w ich realizację organizacji pozarządowych i zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców powiatu oraz rozwijanie form współdziałania z organizacjami pozarządowymi. Współpraca oparta była na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Powiat współpracuje zarówno w formie finansowej i niefinansowej. Współpraca finansowa obejmuje zlecenie zadań wspieranych i powierzonych do realizacji organizacjom na rok lub więcej lat. Ogólna liczba beneficjentów zadań zleconych od 2015 roku wzrastała, by w 2019 roku wynieść 9 450 mieszkańców powiatu. Wysokość dotacji rocznych wzrastała do 2018 roku, osiągając kwotę 320 917 zł, w 2019 roku kwota ta obniżyła się o 41 690 zł. Warto wskazać, że wniesiony przez organizacje wkład finansowy i niefinansowy jest wysoki, a jego udział systematycznie wzrastał w latach 2015-2019, z 32,6% do 38,4%. Liczba wpływających ofert zawierała się pomiędzy 36 a 45 w każdym roku, jednak trzeba podkreślić, że na przestrzeni analizowanych lat zaczęło wpływać więcej ofert w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2019 roku było ich 10.

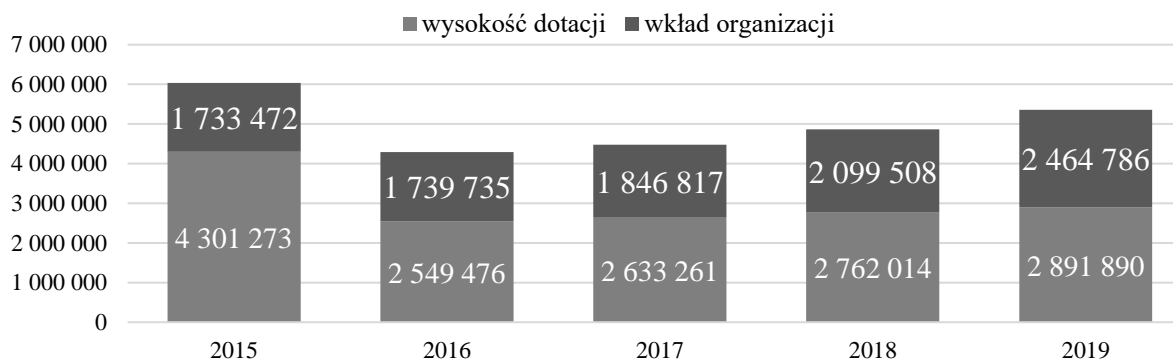
Wykres 18. Kwoty dotacji przyznanych organizacjom w ramach umów jednorocznych w powiecie słupskim w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji programu współpracy powiatu słupskiego z organizacjami pozarządowymi

W ramach umów wieloletnich wysokość przekazywanych dotacji od 2016 roku przyjmuje wartość wzrostową, tj. 13,4% do 2 891 890 zł w 2019 roku. Tak jak w przypadku dotacji jednorocznych organizacje deklarują wniesienie wkładu finansowego (w 2019 roku także wkładu osobowego) w coraz wyższym wymiarze, stanowiącym także coraz wyższy udział w wartości realizowanych zadań (2015 – 28,7%), z 40,6% w 2016 roku do 46,0% w 2019 roku. Liczba umów wieloletnich również wzrasta (2017 – 20, 2019 – 27), co wskazuje na silniejsze zaplecze i możliwości realizacji zadań przez NGO. W ramach zadań pomocy społecznej zlecono organizacjom prowadzenie domu pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Wykres 19. Kwoty dotacji przyznanych organizacjom w ramach umów wieloletnich w powiecie słupskim w latach 2015-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji programu współpracy powiatu słupskiego z organizacjami pozarządowymi

W ramach współpracy niefinansowej przekazywano gadzety promocyjne powiatu i udzielano wsparcia w innej formie niż dotacja (m.in. zakup nagród, pucharów, cateringu). Starosta Słupski udzielał patronatów na podejmowane działania skierowane do mieszkańców powiatu słupskiego, m.in. na imprezy sportowe, kulturalne, naukowe.

Na wagę współpracy z NGO w powiecie słupskim wskazuje powołanie pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi koordynującego działania w obszarze trzeciego sektora.

Co również istotne w kontekście budowania kultury współpracy to praca powoływanej Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego (RDPP), która konsultuje projekty aktów prawa miejscowego i przyjęte przez Radę Powiatu programy.

Kluczowe wyzwania:

- Warto tworzyć dobry klimat do budowania i tworzenia organizacji pozarządowych na terenie powiatu oraz większej aktywizacji trzeciego sektora. Promować osiągnięcia organizacji i prezentować ich dorobek.
- Podtrzymując szeroki zakres zadań realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, rekomenduje się diagnozę zasobów w sektorze i dążenie do rozszerzania współpracy w ramach umów wieloletnich.
- Rozszerzanie zakresu współpracy i poszukiwanie realizatorów – pole działania dla organizacji z terenu powiatu słupskiego, jak i spoza terenu, w tym włączając podmioty ekonomii społecznej do realizacji różnego rodzaju usług społecznych.
- Umożliwianie przedstawicielom sektora pozarządowego wpływu na kreowanie polityki społecznej w powiecie słupskim, m.in. poprzez udział w Powiatowej Radzie Działalności Pożytku Publicznego.

4. Analiza SWOT

Po analizie diagnozy sytuacji społecznej powiatu słupskiego, dokonano analizy SWOT w pięciu obszarach uznanych za dominujące: rodzina i piecza zastępcza, niepełnosprawność, edukacja, polityka senioralna, aktywizacja społeczno-zawodowa.

1. Rodzina i piecza zastępcza	
Co działa w powiecie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> • procedura wspomagająca opiekę nad dziećmi i rodzinami zagrożonymi, • rodzinne domy dziecka, • pozyskiwanie środków zewnętrznych i wspólna realizacja działań, • bardzo dobra współpraca PCPR z OPS, • współpraca asystent rodziny – koordynator pieczy zastępczej, • wykształcona i zaangażowana kadra, • wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych, oferta szkoleniowa i integracyjna, • mieszkanie chronione, • placówka rodzinna prowadzona przez NGO, • placówki opiekuńczo – wychowawcze prowadzone zgodnie z obowiązującymi standardami – 4 po 14 dzieci i 1 dla 12 dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak chętnych do tworzenia rodzin zastępczych, • niewystarczające wsparcie psychologiczne (m.in. placówka opiekuńczo-wychowawcza), • niechęć do współpracy ze strony rodzin wymagających wsparcia, • brak chętnych do kształcenia w kierunku pracy socjalnej, • niski prestiż zawodów w pomocy społecznej, • brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin, • niewystarczająca liczba rodzin pomocowych, • brak placówki opiekuńczo-wychowawczej specjalistycznej, • brak wolontariuszy, • brak miejsc noclegowych w ramach interwencji kryzysowej.
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia kadr, • modyfikacja procedur, • promowanie instytucji rodziny zastępczej, • adekwatne środki do zdiagnozowanych potrzeb, • rozwój wsparcia specjalistycznego, • partnerstwo instytucji pomocowych, • aktywność projektowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostatecznych środków finansowych, • stagnacja – brak motywacji do zmian, • niskie środki finansowe na wynagrodzenia specjalistów, • kryzys instytucji rodziny, • wzrost zjawiska przemocy i alkoholizmu, • konsumpcyjne podejście do życia rodzin, • dziedziczenie biedy, • rosnąca liczba dzieci umieszczanych w pieczy.

2. Niepełnosprawność, zdrowie psychiczne

Co działa w powiecie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> • usługi zdrowia psychicznego dla dorosłych, • edukacja specjalna i wsparcie specjalistyczne dzieci niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, • terapia zajęciowa w WTZ-ach (Sycevice, teren miasta Słupska), • środowiskowe domy samopomocy (5 ŚDS-ów w powiecie), • aktywność organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, • otwartość, wysoki standard usług i duża aktywność integracyjna domów pomocy społecznej, • wsparcie metodyczne i szkoleniowe Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, • aktywność projektowa – korzystanie przez powiat z większości dofinansowań/ programów, • PFRON – dostępność środków. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak lekarzy specjalistów psychiatrii dla dorosłych, a szczególnie dla dzieci i młodzieży, • brak centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, • bariery architektoniczne, transportowe, • bariery komunikacyjne (znajomość języka migowego), • brak pełnej diagnozy i potrzeb osób niepełnosprawnych, • brak statystyk dotyczących osób niepełnosprawnych i dzieci na terenie powiatu, • niewystarczająca liczba nauczycieli wspomagających (specjalistycznej kadry), • brak mieszkań wspomaganych (wspieranych), • brak miejsc opieki wytchnieniowej na terenie gmin, • ograniczona dostępność usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> • większa świadomość społeczna, • szkolenia dla kadry pracującej z osobami z niepełnosprawnością, • działalność organizacji pozarządowych, • dostępność środków PFRON, racjonalne wykorzystywanie dotacji, grantów, itp., • dobra współpraca samorządu z NGO. 	<ul style="list-style-type: none"> • długie terminy na diagnozę – szczególnie dzieci w PPP, • brak środków finansowych, • ograniczona dostępność kadry wykwalifikowanej, • brak liderów NGO w obszarze niepełnosprawności, • wykluczenie społeczne.

3. Edukacja	
Co działa w powiecie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych, • różnorodność form kształcenia, • dowóz dzieci niepełnosprawnych do SOSW w Damnicy, • inwestycja w kadre pedagogiczną, • ZSA – na wysokim poziomie i z potencjałem (rozwój szkolnictwa zawodowego w obszarach deficytowych, tj. programiści, informatycy, analitycy, rozwój współpracy z pracodawcami, systematyczne doposażenie pracowni zawodowych, • Zespół Szkół w Ustce – potencjał budynku i kadry, • wyremontowany budynek SOSW, • zmieniająca się i stale rozwijająca wraz z oczekiwaniami mieszkańców oferta PPP, wysokie kwalifikacje pracowników poradni (nauczycieli), • stale wzbogacanie poradni w nowe narzędzia diagnostyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie wśród kadry nauczycieli, którzy nie wykonują swego zawodu z odpowiednim zaangażowaniem, • niska jakość kształcenia praktycznego – brak wykwalifikowanych i chętnych do pracy w zawodzie nauczyciela zawodu, • niewystarczające nakłady finansowe na realizację zadań oświatowych, • niska konkurencyjność działań, • niski standard placówek oświatowych (MOS, SOSW – brak możliwości rozwoju Ośrodka), • konieczność bieżących remontów (inwestycji) w placówkach oświatowych, • współpraca jednostek oświatowych z placówkami CADdD, • niedobór infrastruktury sportowej, • wsparcie kształcenia zawodowego z projektu Infrastruktura + Kadra, • niedobór nowoczesnego wyposażenia w zakresie TIK, • zbyt mała świadomość ekologiczna mieszkańców.
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> • otwartość na zmiany, • obecna sytuacja na rynku pracy, • działania mające na celu zwiększenie liczby uczniów w szkołach, placówkach oświatowych powiatu, • podjęcie współpracy z samorządem (M. Słupsk, Ustka), • systematyczna modernizacja bazy i wyposażenia, • tworzenie podłoża do rozwoju kształcenia zawodowego (programy rządowe i unijne). 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacje kryzysowe, • częsta zmiana przepisów, • brak potrzeby kształcenia i samorozwoju, • problemy społeczne – rozpad rodzin, • rozproszenie terytorialne powiatu, • nierówna konkurencja z miastem Słupsk, • brak środków finansowych, • brak standardów pod kątem dzieci – SOSW Damnica, • brak wykwalifikowanej kadry kierowniczej oświaty.

4. Polityka senioralna	
Co działa w powiecie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> • kluby seniora, Uniwersytet III Wieku, teleopieka, • usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, projekty EFS dla szczególnie aktywnych seniorów, • Rady Senioralne w 8 gminach, • wolontariat senioralny, projekt „Srebrna Sieć” - partnerstwo powiatu i 8 gmin, • wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego (PCPR), • Srebrny Telefon - poradnictwo dla seniorów, • władze lokalne dla seniorów – otwartość, • cykliczne spotkania i imprezy seniorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • trudny dostęp do lekarza, specjalistów – długie terminy, odległości, • niewystarczające programy profilaktyczne, • brak Powiatowej Rady Seniorów, • brak miejsc opieki długoterminowej dla osób niesamodzielnych, • specjalistyczna opieka medyczna, • edukacja zdrowotna, • ograniczone możliwości transportowe.
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> • świadomość seniorów i chęć aktywizacji sprawnych seniorów, • świadomość środowiska lokalnego, • zwiększane środki finansowe na politykę senioralną, • dobra współpraca instytucji pomocowych, • otwartość władz na problemy seniorów, • partnerstwo projektowe, • zaangażowanie seniorów w życie społeczne i zawodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa, • niedoinwestowanie polityki senioralnej dla seniora samotnego – zależnego, • wykluczenie społeczne osób zależnych, • mała aktywność seniorów, • rosnąca liczba osób niesamodzielnych, • systematyczne ubożenie seniorów, • pogarszający się stan zdrowia.

5. Aktywizacja społeczno-zawodowa	
Co działa w powiecie i powinno być kontynuowane:	Co nie działa, czego brakuje:
<ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta dla bezrobotnych – szkolenia, kursy z PUP, • wsparcie dla przedsiębiorcy z PUP, • doradztwo zawodowe (w wielu instytucjach i szkołach), • współpraca instytucji pomocowych z PUP, • współpraca powiatu z NGO, • aktywna Rada Działalności Pożytku Publicznego, • partnerstwo projektowe PCPR z NGO, • działalność OWES – spółdzielnie, socjalne, szkolenia dla spółdzielni, • elastyczne formy zatrudnienia i otwarty rynek pracy, • oferta szkoleniowa instytucji okołozatrudnieniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca wiedza przedsiębiorców na temat możliwości wsparcia przez PUP, • niewystarczający potencjał kadrowy NGO, • działania spółdzielni socjalnych, głównie w okresie realizacji projektu – finansowania, • duża liczba jednostek szkolących, realizujących szkolenia nie zawsze adekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy, niewystarczająca współpraca z pracodawcami, • niski poziom świadomości odnośnie roli i znaczenia ekonomii społecznej, • aktywizacja zawodowa osób wykluczonych, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną (np. brak ZAZ, chronionych miejsc pracy itd), • brak wystarczającej liczby PES.
Co sprzyja działaniu i wprowadzaniu zmian:	Co może zagrażać wprowadzonym zmianom:
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości finansowe – środki zewnętrzne, własne, • współpraca instytucjonalna, • otwartość i chęć samorządu do wsparcia NGO, • aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • pełnomocnik ds. współpracy z NGO, • duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie, • wiodąca rola instytucji – wspieranie aktywizacji przez NGO (Urząd Pracy, PCPR, polityka jednostek samorządu terytorialnego). 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie źródeł finansowania, • niekorzystne zmiany prawne, • marazm społeczny, • odchodzenie specjalistów do bardziej opłacalnych finansowo sektorów, • odległość od aglomeracji, • przeszacowanie możliwości trzeciego sektora, • pandemia (Covid-19) lub inna epidemia.

5. Kierunki rozwoju Powiatu

5.1. Wizja rozwoju społecznego

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021 – 2025 jest określenie priorytetów dla rozwoju społecznego na najbliższe lata oraz zidentyfikowanie wyzwań, którym powiat będzie musiał sprostać w tym okresie.

Powiat Słupski obszarem rozwoju usług społecznych rozwiązujących problemy społeczne oraz spełniających wyzwania przyszłości wykorzystywanych przez aktywnych i świadomych mieszkańców

Powyższa wizja za niezwykle ważne uznaje poziom życia wszystkich mieszkańców. Na poziom życia istotny wpływ ma nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale też równy dla wszystkich dostęp do szeroko rozumianych usług społecznych.

Na zadowolenie mieszkańców w dużym stopniu wpływa dostęp do edukacji, usług pomocowych, pośrednictwa pracy oraz usług społecznych adresowanych do odbiorców z różnych grup społecznych. Rozwój usług społecznych jest zgodny z nurtem aktywnej polityki społecznej.

W działania we wszystkich płaszczyznach życia społecznego powinni być zaangażowani mieszkańcy powiatu na zasadzie partycypacji społecznej, co spowoduje budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego w powiecie. Szczególną uwagę należy zwrócić na włączenie społeczne grup defaworyzowanych i rozwój dla nich właściwych usług. Dla realizacji wizji i celów strategii niezbędna jest profesjonalizacja kadr odpowiednich instytucji, ale też podmiotów współpracujących np. podmiotów ekonomii społecznej i NGO-ów.

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie słupskim i po spotkaniach z przedstawicielami instytucji, organizacji społecznych, przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej. Priorytetowymi obszarami w sferze rozwiązywania problemów społecznych na kolejne lata na terenie powiatu słupskiego uznano:

1. rodzinę i pieczę zastępczą,
2. niepełnosprawność,
3. edukację,
4. politykę senioralną,
5. aktywizację społeczno-zawodową.

Każdy z wybranych priorytetów został przełożony na cel strategiczny, który wyznacza szczególnie kierunek działań strategicznych. Do każdego celu strategicznego wskazano cele operacyjne podzielone na kierunki działań. Dodatkowo wskazano podmioty wiodące i odpowiedzialne za realizację strategii. Dokument zawiera także wskaźniki ułatwiające dokonywanie oceny stopnia realizacji strategii.

5.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania do realizacji

Strategia będzie realizowana poprzez pięć celów strategicznych, mających charakter ogólny. Cele strategiczne odpowiadają wyznaczonym priorytetowym obszarom. Celom strategicznym są podporządkowane cele szczegółowe i kierunki działań.

Cel strategiczny 1
STABILNA RODZINA

Cel strategiczny 2
**NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA
SPOŁECZNEGO**

Cel strategiczny 3
EDUKACJA - UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Cel strategiczny 4
POLITYKA SENIORALNA – WYZWANIA STAROŚCI

Cel strategiczny 5
AKTYWIZACJA SPOŁECZNO – ZAWODOWA SZANSĄ NA ROZWÓJ

Cel strategiczny 1 – STABILNA RODZINA

Dla każdego celu strategicznego strategia przyjmuje wartości, którymi należy się kierować przy jego realizacji.

Wartości dla celu strategicznego 1 – jakość życia rodziny, jakość życia w rodzinie zastępczej, równe szanse, integracja, współodpowiedzialność, godne wychowanie dzieci.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi podstawową strukturę każdego społeczeństwa. Sytuacja panująca w rodzinie jest odzwierciedleniem tego, co dzieje się w społeczeństwie. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych rodziców powoduje przekazywanie złych wzorców dzieciom, a nierzadko też rozpad rodziny, który niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci.

Prawidłowo funkcjonującej rodziny dzieciom i młodzieży nie zastąpi nikt – ta myśl jest przewodnim motywem działań wspierających rodziny przeżywające kryzys. Wsparcie takim rodzinom udzielane jest m.in. poprzez poradnictwo, asystenturę, placówki wsparcia dziennego, terapię rodzin.

Dzieciom, których, ze względu na ich dobro, nie można pozostawić we własnych rodzinach, zapewnia się opiekę zastępczą, która powinna być najbardziej jak to możliwe zbliżona do opieki rodzicielskiej. W celu zapewnienia dzieciom takiej opieki podejmuje się działania zwiększające udział rodzinnych form pieczy zastępczej, m.in. propagowanie rodzicielstwa zastępczego, stałe wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu opieki nad dziećmi, specjalistyczne wsparcie w sytuacjach kryzysowych. Nie mniej ważne jest też wspieranie instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

W budowaniu prawidłowego systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej nie można pominąć profesjonalizacji kadr realizujących te zadania. Stąd w strategii uwzględniono też działania wzmacniające dla kadr pomocy społecznej i wsparcia rodziny.

Cel operacyjny 1.1

ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH SZCZEGÓLNI W FORMIE ZDEINSTYTUCJONALIZOWANEJ W CELU OCHRONY POZIOMU ŻYCIA OSÓB, RODZIN I GRUP SPOŁECZNYCH

Działania:

1. opracowywanie i wprowadzanie nowych usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby rodzin,
2. świadczenie wsparcia specjalistycznego dla rodzin: psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego,
3. organizowanie interwencji kryzysowej,
4. szkolenia i spotkania dla rodzin będących w kryzysie,
5. wzmacnianie partnerskiej współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym,

6. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy,
7. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz rozwoju usług społecznych kierowanych do rodzin.

Cel operacyjny 1.2

ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI PIECZY ZASTĘPCZEJ

Działania:

1. zwiększanie udziału rodzinnych form pieczy zastępczej,
2. rozwój i profesjonalizacja form opieki instytucjonalnej dla dzieci,
3. rozwój usług wspierających opiekę zastępczą: rodziny pomocowe, wolontariat, organizacja czasu wolnego, integracja rodzin,
4. rozwój form wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków.

Cel operacyjny 1.3

WYKORZYSTANIE WSPÓŁPRACY INSTYTUCJONALNEJ W TWORZENIU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Działania:

1. wzmocnienie współpracy instytucjonalnej w celu udoskonalania systemu pieczy zastępczej,
2. zwiększanie współpracy międzyinstytucjonalnej rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych,
3. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz profesjonalizacji pieczy zastępczej i skutecznego usamodzielniania wychowanków.

Cel operacyjny 1.4

ZAPEWNIENIE WSPARCIA DLA KADR PRACUJĄCYCH Z DZIECKIEM I RODZINĄ

Działania:

1. wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych,
2. oferta szkoleniowa i integracyjna dla rodzin zastępczych,
3. szkolenia kadr pomocy społecznej i pieczy zastępczej w kierunku pogłębiania wiedzy na temat metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz wykorzystania w pracy innowacyjności,
4. kampanie społeczne propagujące pracę socjalną i rodzicielstwo zastępcze,
5. zapewnienie stabilności zatrudnienia w obszarze pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

Cel strategiczny 2 – NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA SPOŁECZNEGO

Dla każdego celu strategicznego strategia przyjmuje wartości, którymi należy się kierować przy jego realizacji.

Wartości dla celu strategicznego 2 – godność, jakość życia osób z niepełnosprawnością, równe szanse, integracja, włączanie, partycypacja społeczna.

Proces aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych jest trudny i wielopłaszczyznowy. Wymaga znajomości zarówno zagadnień zdrowotnych, społecznych i psychologicznych osób z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności, jak i środowiska społecznego oraz dynamiki rynku pracy. Złożoność tej problematyki rodzi fundamentalne pytanie: jak wspierać osobę niepełnosprawną, aby aktywnie mogła funkcjonować w otaczającym ją świecie? Głównym celem Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest włączenie tej grupy ludności w życie społeczne i zawodowe na równi z innymi.

Niepełnosprawnym trzeba zagwarantować wszelkie prawa tak, aby mogli funkcjonować w społeczeństwie na równi ze wszystkimi obywatelami. Działania Strategii zakładają stworzenie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez prowadzenie polityki włączającej.

Cel operacyjny 2.1

ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W FORMIE ZDEINSTYTUCJONALIZOWANEJ DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Działania:

1. przeciwdziałanie instytucjonalizacji osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój nowych usług w formie zdeinstytucjonalizowanej (we współpracy z GOPS-ami),
2. zapewnienie asystentów osób z niepełnosprawnością,
3. podejmowanie inicjatyw z zakresu mieszkalnictwa wspomaganego.

Cel operacyjny 2.2

ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Działania:

1. planowanie zwiększania usług psychiatrycznych na zasadzie partycypacji społecznej, czyli udziału osób zainteresowanych w tworzeniu dla nich nowych rozwiązań,
2. podjęcie inicjatyw w celu przyspieszenia realizacji diagnoz dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
3. rozwój wsparcia instytucjonalnego dziennego i całodobowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

4. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz rozwoju usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel operacyjny 2.3

UŁATWIANIE FUNKCJONOWANIA W ŻYCIU CODZIENNYM OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Działania:

1. realizacja projektów szkoleniowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym wzmacnianie ich umiejętności informatycznych,
2. ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi załatwiania spraw bez wychodzenia z domu (korzystanie z eUsług),
3. poprawa dostępności przestrzeni publicznej i usług w aspekcie architektonicznym, transportowym, informacyjnym,
4. poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową oraz zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych (np. teleopieka, sprzęt rehabilitacyjny, innowacyjne technologie, nowy sprzęt komputerowy).

Cel operacyjny 2.4

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZEWNĘTRZNYCH DO RACJONALNEGO WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Działania:

1. realizacja programów PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, a także wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu ON do rehabilitacji zawodowej i społecznej,
2. podejmowanie działań projektowych na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami adekwatnie do ich potrzeb oraz z ich aktywnym udziałem na zasadzie partycypacji społecznej,
3. pozyskiwanie środków zewnętrznych do realizacji inicjatyw dedykowanych problematyce niepełnosprawności oraz rozwojowi usług pomocy środowiskowej i instytucjonalnej na poziomie powiatu.

Cel operacyjny 2.5

KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ DOTYCZĄCEJ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Działania:

1. akcje społeczne przybliżające temat niepełnosprawności i zaburzeń psychicznych,
2. kampanie społeczne na temat praw osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi,
3. promowanie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
4. stworzenie systemu pomocy rodzinom w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (wsparcie psychologiczne dla rodzin i opiekunów, zapewnienie usługi wytchnieniowej),

Cel strategiczny 3 – EDUKACJA - UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Dla każdego celu strategicznego strategia przyjmuje wartości, którymi należy się kierować przy jego realizacji.

Wartości dla celu strategicznego 3 – rozwój społeczny, profesjonalizm, innowacyjność, kreatywność, międzypokoleniowość, równe szanse

Edukacja to nieustanny proces zdobywania wiedzy, doświadczenia, kompetencji i umiejętności, to proces uczenia się przez całe życie.

Strategia zakłada, że edukacja jest związana z kreowaniem postaw i zachowań, niezbędnych w nowoczesnym i demokratycznym społeczeństwie i służących jego ciągłemu rozwojowi.

Dobra edukacja to kształcenie pozwalające realizować cele rozwojowe, wychowawcze i zawodowe dzieci i młodzieży, ale też podstawa świadomego, spełnionego realizowania swoich celów osób dorosłych, a nawet seniorów. Edukacja to fundament rozwoju społecznego i kulturowego.

Strategia rozwoju w zakresie edukacji i wynikające z niej cele oraz działania mają prowadzić do podniesienia jakości i dostępności edukacji tak, aby stworzyć każdemu mieszkańcowi, w tym także osobom ze specjalnymi potrzebami, jak najlepsze warunki sprzyjające osiągnięciu wysokiej jakości i efektywności kształcenia, podnoszeniu atrakcyjności edukacji i powiązaniu jej z rynkiem pracy. W konsekwencji doprowadzić do rozwoju powiatowej oświaty, a co za tym idzie - rozwoju osobistego mieszkańców powiatu.

Cel operacyjny 3.1

PODNOSZENIE KOMPETENCJI NAUCZYCIELI, DYREKTORÓW SZKÓŁ I KADRY ZARZĄDZAJĄCEJ EDUKACJĄ

Działania:

1. rozwój kreatywności i innowacyjności osób odpowiedzialnych za kształcenie, biorąc pod uwagę rozwój TIK,
2. system szkoleń dla kadry edukacyjnej w powiecie, w tym, w zakresie wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
3. wspieranie samokształcenia i samorozwoju kadry,
4. wykorzystanie zewnętrznych programów do rozwoju kształcenia zawodowego.

Cel operacyjny 3.2

DOPASOWANIE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA DO POTRZEB RYNKU PRACY I ZMIAN SPOŁECZNYCH

Działania:

1. tworzenie nowych kierunków kształcenia we współpracy z przedsiębiorcami i w branżach kluczowych dla regionu z uwzględnieniem tzw. zawodów przyszłości i nowoczesnych technologii,
2. wspieranie i rozwijanie edukacji ustawicznej,
3. współpraca szkół z urzędem pracy i innymi instytucjami świadczącymi usługi rynku pracy w zakresie poradnictwa zawodowego,
4. uświadamianie konieczności edukacji w kierunku zrównoważonego rozwoju oraz edukacji społecznej i ekologicznej,
5. motywowanie uczniów i wspieranie ich w osiągnięciu wysokich wyników edukacyjnych oraz w kształtowaniu swojego przyszłego statusu zawodowego i konkurencyjności na rynku pracy.

Cel operacyjny 3.3

WZROST ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA ODNOŚNIE WARTOŚCI EDUKACJI W ŻYCIU

Działania:

1. podnoszenie świadomości rodziców w zakresie edukacyjnych potrzeb dzieci,
2. podnoszenie świadomości uczniów w zakresie ich własnych potrzeb edukacyjnych.

Cel operacyjny 3.4

ROZWÓJ USŁUG EDUKACYJNYCH DLA RÓŻNYCH GRUP SPOŁECZNYCH:

Działania:

1. prowadzenie edukacji dla dorosłych, szczególnie w zakresie dostosowania się do wymagań zmieniającej się gospodarki, tj. szkolenia umożliwiające podjęcie zatrudnienia lub zapobiegające utracie zatrudnienia przez osoby pracujące,
2. podnoszenie jakości edukacji włączającej,
3. wzrost jakości kształcenia praktycznego w szkolnictwie zawodowym,
4. realizacja działań na rzecz dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej,
5. rozwój edukacji seniorów,
6. tworzenie warunków do kształcenia w różnych dziedzinach sportu.

Cel operacyjny 3.5

WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU LOKALOWEGO I LUDZKIEGO POWIATU DO ROZWIJANIA USŁUG NA RZECZ EDUKACJI

Działania:

1. realizacja nowych zamierzeń w placówkach edukacyjnych o wysokim potencjale,
2. wzmocnienie integrującej roli szkół oraz ich współpracy ze środowiskiem lokalnym z aktywnym udziałem obywateli na zasadzie partycypacji społecznej,
3. tworzenie sieci współpracy oraz rozwój dialogu edukacyjnego i współpracy międzysektorowej,
4. stałe modernizowanie szkół i placówek oświatowych oraz doposażenie ich,
5. dostosowywanie organizacji i finansowania jednostek oświatowych powiatu do rzeczywistych potrzeb i zmian prawnych.

Cel strategiczny 4 – POLITYKA SENIORALNA – WYZWANIA STAROŚCI

Dla każdego celu strategicznego strategia przyjmuje wartości, którymi należy się kierować przy jego realizacji.

Wartości dla celu strategicznego 4 – godność, szacunek, rozwój, wsparcie, włączenie, międzypokoleniowość, równe szanse, podmiotowość

Starość jest nieunikniona, o tym wiemy wszyscy, choć nie wszyscy sobie to uświadamiamy. Nie musi ona oznaczać bierności, choroby, samotności, wręcz przeciwnie, dzięki wydłużaniu się ludzkiego życia i stałej poprawie jego jakości, w tym także stanu zdrowia, może być to czas aktywnej realizacji własnych pasji i marzeń. Czy to w ramach aktywności zawodowej czy społecznej. Aktywna starość jest wciąż jeszcze czymś nowym w polskich warunkach. Nadal jako społeczeństwo ulegamy stereotypom osoby starszej: schorowanej, samotnej, nieaktywnej.

Osoby starsze to ogromny potencjał, który może i powinien być wykorzystany przez organizacje pozarządowe i społeczności lokalne. To przede wszystkim nieocenione źródło wiedzy budowanej na podstawie długoletnich życiowych i zawodowych doświadczeń.

W opiece nad seniorem ważne jest nie tylko wsparcie w codziennych czynnościach, ale też organizowanie mu czasu wolnego. Odpowiedni dobór zajęć może przyczynić się do poprawy sprawności fizycznej i intelektualnej.

Strategia zakłada działania w kierunku wszechstronnej aktywizacji seniorów. Aktywizacja seniorów jest to umożliwienie im, poprzez stworzenie odpowiednich warunków oraz odpowiednie zmotywowanie, podjęcia działań mających na celu poprawę ich sytuacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej oraz przedłużenie tym samym ich samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym i lokalnym.

Strategia zakłada też intensyfikację działań dla seniorów, którzy wymagają wsparcia i opieki oraz ich opiekunów.

Cel operacyjny 4.1

ZWIĘKSZENIE UCZESTNICTWA SENIORÓW W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Działania:

1. badanie potrzeb seniorów i wykorzystanie badań do zapewnienia dla nich odpowiednich usług społecznych,
2. rozpowszechnianie informacji dotyczących programów, oferty kulturalnej i sportowej, usług adresowanych do seniorów (we współpracy z GOPS-ami),
3. podejmowanie działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej,
4. promocja i rozwój wolontariatu realizowanego przez seniorów,
5. rozwój uniwersytetów trzeciego wieku, klubów seniora.

Cel operacyjny 4.2

POSZANOWANIE PRAW I POLITYKA WŁĄCZAJĄCA WOBEC SENIORÓW

Działania:

1. kampanie społeczne dotyczące praw seniorów realizujące założenia polityki włączającej,
2. działania uświadamiające osobom starszym zagrożenia bezpieczeństwa we własnym miejscu zamieszkania,
3. powołanie pełnomocnika starosty ds. senioralnych.

Cel operacyjny 4.3

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA I MOŻLIWOŚĆ PRACY SENIORÓW

Działania:

1. realizacja projektów na rzecz seniorów pobudzających ich aktywność obywatelską,
2. działania na rzecz utrzymania zatrudnienia osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału i doświadczenia zawodowego,
3. udział seniorów w procesach partycypacyjnych, dotyczących kształtowania przestrzeni publicznej i usług przyjaznych seniorom oraz realizacji lokalnej polityki senioralnej,
4. wspieranie działalności gminnych rad seniorów (we współpracy z GOPS-ami),
5. powołanie Powiatowej Rady Seniorów.

Cel operacyjny 4.4

SYSTEM WSPARCIA I OPIEKI SENIORÓW

Działania:

1. rozwój usług środowiskowych dla seniorów zapobiegających kierowaniu osób starszych do pomocy instytucjonalnej (we współpracy z GOPS-ami),
2. zapewnienie poradnictwa specjalistycznego osobom starszym,
3. dostosowywanie ilości i jakości usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania adekwatnie do potrzeb starszych mieszkańców (we współpracy z GOPS-ami),
4. zapewnienie możliwości wypożyczania niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego,
5. budowanie wolontariatu opiekuńczego na rzecz osób starszych.

Cel operacyjny 4.5

SYSTEM WSPARCIA DLA SENIORÓW ZALEŻNYCH

Działania:

1. podjęcie działań w kierunku zwiększenia miejsc opieki długoterminowej,
2. zapewnienie wykwalifikowanej kadry opiekuńczej do opieki nad osobami zależnymi,
3. stworzenie systemu pomocy rodzinom w opiece nad osobami starszymi zależnymi,

Cel strategiczny 5 – AKTYWIZACJA SPOŁECZNO – ZAWODOWA SZANSĄ NA ROZWÓJ

Dla każdego celu strategicznego strategia przyjmuje wartości, którymi należy się kierować przy jego realizacji.

Wartości dla celu strategicznego 5 – równe szanse, partycypacja, współpraca, potencjał społeczny, aktywność

Aktywizacja to pobudzanie do aktywności.

Aktywizacja społeczna to szeroko pojęte działania integracyjne oraz rozwój talentów, której celem jest przede wszystkim poprawa jakości życia. Aktywizacja społeczna każdej grupy społecznej zaczyna się w środowisku lokalnym. O powodzeniu każdego z podjętych przedsięwzięć decyduje wiele czynników. Niewątpliwie jednym z nich jest integracja społeczności i wzbudzenie wśród jej członków chęci do działania. Powoduje to większe poczucie spełnienia, sensu życia, zadowolnie z relacji z innymi oraz wykazywanie optymizmu.

Aktywizacja zawodowa to działania podejmowane przez m.in. powiatowe urzędy pracy mające na celu pomóc znaleźć pracę osobom bezrobotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami.

Aktywizacja seniorów to wykorzystanie potencjału osób starszych na rynku pracy, ich wiedzy, umiejętności i doświadczenia życiowego, dla rozwoju gospodarczego i społecznego kraju. Ponadto mogą im zostać zaoferowane zróżnicowane tematycznie kursy mające na celu podniesienie ich kwalifikacji, tak by były zbliżone do kwalifikacji innych zatrudnionych (w zakresie kompetencji cyfrowych i językowych).

Cel operacyjny 5.1

ZAPEWNIENIE ROZWOJU USŁUG RYNKU PRACY

Działania:

1. celowe korzystanie w polityce społecznej powiatu z instrumentów i usług rynku pracy,
2. kontynuacja i rozwój współpracy Powiatowego Urzędu Pracy z pracodawcami,
3. rozwój rozproszonego doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach oświatowych,
4. promowanie i rozwój stabilnych form zatrudnienia na otwartym rynku pracy z uwzględnieniem elastycznych form zatrudnienia.

Cel operacyjny 5.2

WSPIERANIE ROZWOJU I WZROST ZNACZENIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Działania:

1. współpraca z OWES i PES w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej,
2. krzewienie idei podmiotów ekonomii społecznej wśród liderów społecznych.

Cel operacyjny 5.3

DBANIE O WZROST ROLI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ROZWOJU SPOŁECZNYM POWIATU

Działania:

1. zaplanowanie środków finansowych dla NGO,
2. wspieranie aktywnej roli Rady Działalności Pożytku Publicznego,
3. zapewnienie aktywnej roli pełnomocnika ds. współpracy z NGO,
4. rozwijanie partnerstw projektowych samorządu i jednostek organizacyjnych z NGO na zasadzie partycypacji społecznej,
5. zwiększenie wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych,
6. podejmowanie działań w kierunku zwiększania liczby organizacji pozarządowych i ich profesjonalizacji.

Cel operacyjny 5.4

SKUTECZNA I TRWAŁA INTEGRACJA IMIGRANTÓW

Działania:

1. podejmowanie działań z obszaru edukacji, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej,
2. prowadzenie polityki włączającej, partycypacja społeczna imigrantów w planowaniu działań ich dotyczących,
3. wykorzystywanie zasobów i potencjału cudzoziemców do rozwoju powiatu.

Cel operacyjny 5.5

WDROŻENIE MECHANIZMÓW KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ I WOLONTARIATU

Działania:

1. doskonalenie diagnozowania potrzeb mieszkańców oraz zasobów powiatu,
2. wspieranie partycypacji społecznej tzn. aktywności obywatelskiej i udziału obywateli w tworzeniu kierunków rozwoju powiatu,
3. aktywny udział w kształtowaniu kapitału społecznego,
4. wspieranie rozwoju wolontariatu,
5. organizowanie spotkań dla potencjalnych liderów lokalnych, kształcenie liderów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny 1. STABILNA RODZINA				
Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
1.1.	Rozwój usług społecznych, szczególnie w formie zdeinstytucjonalizowanej, w celu ochrony poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych	1.1.1. opracowywanie i wprowadzanie nowych usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby rodzin	PCPR	liczba nowych usług liczba osób korzystających z nowych usług
		1.1.2. świadczenie wsparcia specjalistycznego dla rodzin: psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego	PCPR	liczba konsultacji liczba specjalistów
		1.1.3. organizowanie interwencji kryzysowej	PCPR WPS	liczba oferowanych usług liczba oferowanych miejsc noclegowych
		1.1.4. szkolenia i spotkania dla rodzin będących w kryzysie	PCPR	liczba szkoleń liczba rodzin korzystających
		1.1.5. wzmacnianie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym	PCPR	liczba instytucji uczestniczących we współpracy
		1.1.6. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	PCPR	liczba osób korzystających
		1.1.7. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz rozwoju usług społecznych kierowanych do rodzin	PCPR	liczba projektów
1.2.	Zapewnienie wysokiej jakości pieczy zastępczej	1.2.1. zwiększanie udziału rodzinnych form pieczy zastępczej	PCPR	liczba rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, liczba RDD

Cel strategiczny 1. STABILNA RODZINA				
Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		1.2.2. rozwój i profesjonalizacja form opieki instytucjonalnej dla dzieci	CADdD	liczba oferowanych usług wsparcia specjalistycznego liczba zatrudnianych specjalistów utworzenie placówki terapeutyczno – specjalistycznej
		1.2.3. rozwój usług wspierających opiekę zastępczą: rodziny pomocowe, wolontariat, organizacja czasu wolnego, integracja rodzin	PCPR	liczba rodzin pomocowych liczba wolonariuszy liczba imprez integracyjnych
		1.2.4. rozwój form wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków	PCPR	liczba oferowanych usług liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie
1.3.	Wykorzystanie współpracy instytucjonalnej w tworzeniu systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	1.3.1. wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w celu udoskonalania systemu pieczy zastępczej	PCPR CADdD	liczba spotkań międzyinstytucjonalnych
		1.3.2. zwiększanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych	PCPR CADdD	liczba spotkań międzyinstytucjonalnych
		1.3.3. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz profesjonalizacji pieczy zastępczej i skutecznego usamodzielniania wychowanków	PCPR CADdD	liczba projektów wartość projektów

Cel strategiczny 1. STABILNA RODZINA				
Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
1.4.	Zapewnienie wsparcia dla kadr pracujących z dzieckiem i rodziną	1.4.1. wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych	PCPR	liczba oferowanych usług liczba rodzin/osób korzystających
		1.4.2. oferta szkoleniowa i integracyjna dla rodzin zastępczych	PCPR	liczba szkoleń liczba uczestników szkoleń liczba spotkań integracyjnych
		1.4.3. szkolenia kadr pomocy społecznej i pieczy zastępczej w kierunku pogłębiania wiedzy na temat metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz wykorzystania w pracy innowacyjności	PCPR	liczba szkoleń liczba uczestników
		1.4.4. kampanie społeczne propagujące pracę socjalną, rodzicielstwo zastępcze, pieczę zastępczą	PCPR	liczba kampanii społecznych
		1.4.5. zapewnienie stabilności zatrudnienia w obszarze pomocy społecznej i pieczy zastępczej	WPS	liczba spotkań z przedstawicielami samorządu dotyczących prestiżu służb społecznych i ich wynagrodzeń

Cel strategiczny 2. NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA SPOŁECZNEGO

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
2.1.	Rozwój usług społecznych w formie zdeinstytucjonalizowanej dla osób z niepełnosprawnościami	2.1.1. przeciwdziałanie instytucjonalizacji usług osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój nowych usług w formie zdeinstytucjonalizowanej (we współpracy z GOPS-ami)	PCPR	liczba nowych usług
		2.1.2. zapewnienie asystentów osób z niepełnosprawnością	PCPR	liczba zatrudnionych asystentów
		2.1.3. podejmowanie inicjatyw z zakresu mieszkalnictwa wspomaganego	WPS PCPR	liczba podjętych inicjatyw liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych
2.2.	Rozwój usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2.2.1. planowanie zwiększania usług psychiatrycznych na zasadzie partycypacji społecznej, czyli udziału osób zainteresowanych w tworzeniu dla nich nowych rozwiązań	WPS	liczba podjętych inicjatyw
		2.2.2. podjęcie inicjatyw w celu przyspieszenia realizacji diagnoz dla osób z zaburzeniami psychicznymi	WPS PPP	liczba podjętych inicjatyw
		2.2.3. rozwój wsparcia instytucjonalnego dziennego i całodobowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	WPS	liczba miejsc wsparcia dziennego i całodobowego
		2.2.4. realizacja projektów partnerskich z udziałem NGO na rzecz rozwoju usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	WPS	liczba realizowanych projektów

Cel strategiczny 2. NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA SPOŁECZNEGO

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
2.3.	Ułatwianie funkcjonowania w życiu codziennym osobom z niepełnosprawnościami i osobom z zaburzeniami psychicznymi	2.3.1. realizacja projektów szkoleniowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym wzmacnianie ich umiejętności informatycznych	WPS	liczba realizowanych projektów liczba osób korzystających ze szkoleń
		2.3.2. ułatwianie osobom z niepełnosprawnościami załatwiania spraw bez wychodzenia z domu (korzystanie z eUsług)	PCPR	liczba oferowanych usług liczba osób korzystających z SOW
		2.3.3. poprawa dostępności przestrzeni publicznej i usług w aspekcie architektonicznym, transportowym, informacyjnym	WPS	liczba podjętych działań (zrealizowanych udogodnień, usług)
		2.3.4. poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową oraz zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych (np. teleopieka, sprzęt rehabilitacyjny, innowacyjne technologie, nowy sprzęt komputerowy)	PCPR	liczba oferowanych usług liczba osób korzystających z usług

Cel strategiczny 2. NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA SPOŁECZNEGO

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący	
2.4.	Wykorzystanie środków finansowych zewnętrznych do racjonalnego wsparcia osób z niepełnosprawnościami	2.4.1.	realizacja programów PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, a także wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu ON do rehabilitacji zawodowej i społecznej	WPS PCPR	liczba osób korzystających z programów PFRON
		2.4.2.	podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych adekwatnie do ich potrzeb oraz z ich aktywnym udziałem na zasadzie partycypacji społecznej	PUP PCPR	liczba ON uczestniczących w aktywizacji społecznej liczba ON uczestniczących w aktywizacji zawodowej liczba utworzonych miejsc pracy dla ON liczba ON, które podjęły zatrudnienie
		2.4.3.	pozyskiwanie środków zewnętrznych do realizacji inicjatyw dedykowanych problematyce niepełnosprawności oraz rozwojowi usług pomocy środowiskowej i instytucjonalnej na poziomie powiatu	WPS PCPR DPS-y RPI	liczba realizowanych projektów wysokość pozyskanych środków
2.5.	Kształtowanie świadomości społecznej dotyczącej osób	2.5.1.	akcje społeczne przybliżające temat niepełnosprawności i zaburzeń psychicznych	WPS DPS-y PCPR, PPP	liczba akcji i kampanii społecznych

Cel strategiczny 2. NIEPEŁNOSPRAWNI PEŁNOPRAWNYMI UCZESTNIKAMI ŻYCIA SPOŁECZNEGO

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
	z niepełnosprawnościami i osób z zaburzeniami psychicznymi	2.5.2. kampanie społeczne na temat praw osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi	WPS PCPR PPP	liczba akcji i kampanii
		2.5.3. promowanie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	WPS PCPR DPS-y SOSW	liczba realizowanych projektów liczba ON biorących udział w projektach
		2.5.4. stworzenie systemu pomocy rodzinom w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (wsparcie psychologiczne dla rodzin i opiekunów, zapewnienie usługi wytchnieniowej)	PCPR	liczba rodzin korzystających ze wsparcia

Cel strategiczny 3. EDUKACJA – UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
3.1.	Podnoszenie kompetencji nauczycieli, dyrektorów szkół i kadry zarządzającej edukacją	3.1.1. rozwój kreatywności i innowacyjności osób odpowiedzialnych za kształcenie, biorąc pod uwagę TIK	jednostki oświatowe	liczba innowacyjnych form kształcenia dla kadr edukacyjnych liczba osób korzystających z innowacyjnych form
		3.1.2. system szkoleń dla kadry edukacyjnej w powiecie, w tym w zakresie wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	CUW jednostki oświatowe	liczba przeszkolonych osób
		3.1.3. wspieranie samokształcenia i samorozwoju kadry	jednostki oświatowe CUW	liczba materiałów edukacyjnych wykorzystywanych do samokształcenia
		3.1.4. wykorzystanie zewnętrznych programów do rozwoju kształcenia zawodowego	jednostki oświatowe RPI	liczba wykorzystywanych programów, m.in. unijnych i rządowych
3.2.	Dopasowanie kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy i zmian społecznych	3.2.1. tworzenie nowych kierunków kształcenia we współpracy z przedsiębiorcami, w branżach kluczowych dla regionu z uwzględnieniem tzw. zawodów przyszłości i nowoczesnych technologii	ZSA, ZSOiT, CUW	liczba nowych kierunków kształcenia liczba uczniów kończących te kierunki
		3.2.2. wspieranie i rozwijanie edukacji ustawicznej	CUW	liczba podjętych inicjatyw

Cel strategiczny 3. EDUKACJA – UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		3.2.3. współpraca szkół z urzędem pracy i instytucjami świadczącymi usługi rynku pracy w zakresie poradnictwa zawodowego	CUW jednostki oświatowe	liczba zawartych porozumień liczba uczniów korzystających z poradnictwa zawodowego
		3.2.4. uświadamianie konieczności edukacji społecznej, ekologicznej, etnicznej	CUW jednostki oświatowe	liczba akcji uświadamiających
		3.2.5. motywowanie uczniów i wspieranie ich w osiąganiu wysokich wyników edukacyjnych oraz w kształtowaniu swojego przyszłego statusu zawodowego i konkurencyjności na rynku pracy	CUW jednostki oświatowe	liczba form wspierania i motywowania uczniów
3.3.	Wzrost świadomości społeczeństwa odnośnie wartości edukacji w życiu	3.3.1. podnoszenie świadomości rodziców w zakresie edukacyjnych potrzeb dzieci	jednostki oświatowe	liczba spotkań/warsztatów z rodzicami
		3.3.2. podnoszenie świadomości uczniów w zakresie ich własnych potrzeb edukacyjnych	jednostki oświatowe	liczba spotkań/warsztatów z uczniami
3.4.	Rozwój usług edukacyjnych dla różnych grup społecznych	3.4.1. prowadzenie edukacji dla dorosłych, szczególnie w zakresie dostosowania się do wymagań zmieniającej się gospodarki, tj. szkolenia umożliwiające podjęcie zatrudnienia lub zapobiegające utracie zatrudnienia przez osoby pracujące	PUP	liczba osób, które ukończyły szkolenia zawodowe

Cel strategiczny 3. EDUKACJA – UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		3.4.2. podnoszenie jakości edukacji włączającej	ZSA, ZSOiT, SOSW, MOS, CUW	liczba kierunków w edukacji włączającej
		3.4.3. wzrost jakości kształcenia praktycznego w szkolnictwie zawodowym	ZSA, ZSOiT, CUW	liczba realizowanych projektów
		3.4.4. realizacja działań na rzecz dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej	CUW, ZSOiT, ZSA, PPP	liczba uczniów uzdolnionych korzystających ze wsparcia
		3.4.5. rozwój edukacji seniorów	WPS PCPR	liczba form edukacji dla seniorów
		3.4.6. tworzenie warunków do kształcenia w różnych dziedzinach sportu	ZSA, ZSOiT, CUW	liczba kierunków do kształcenia w dziedzinach sportu
3.5.	Wykorzystanie potencjału lokalowego i ludzkiego powiatu do rozwijania usług na rzecz edukacji	3.5.1. realizacja nowych zamierzeń w placówkach edukacyjnych o wysokim potencjale	jednostki oświatowe CUW	liczba nowych usług realizowanych w placówkach edukacyjnych
		3.5.2. wzmocnienie integrującej roli szkół oraz ich współpracy ze środowiskiem lokalnym z aktywnym udziałem obywateli na zasadzie partycypacji społecznej	jednostki oświatowe CUW	liczba podjętych inicjatyw integrujących i tworzących sieci współpracy
		3.5.3. tworzenie lub udział w sieci współpracy oraz rozwój dialogu edukacyjnego i współpracy międzysektorowej	CUW	liczba podjętych inicjatyw
		3.5.4. stałe modernizowanie szkół i placówek oświatowych oraz doposażenie ich	CUW RPI	liczba modernizowanych i doposażanych placówek

Cel strategiczny 3. EDUKACJA – UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		3.5.5. dostosowywanie organizacji i finansowania jednostek oświatowych powiatu do rzeczywistych potrzeb i zmian prawnych	CUW	liczba podjętych działań (zmian) w celu zapewnienia organizacji i finansowania edukacji

Cel strategiczny 4. POLITYKA SENIORALNA – WYZWANIA STAROŚCI

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
4.1.	Zwiększenie uczestnictwa seniorów w życiu społecznym	4.1.1. badanie potrzeb seniorów i wykorzystanie badań do zapewnienia dla nich odpowiednich usług	WPS PCPR	liczba przeprowadzonych badań
		4.1.2. rozpowszechnianie informacji dotyczących programów, oferty kulturalnej i sportowej, usług adresowanych do seniorów (we współpracy z GOPS-ami)	PCPR CER	liczba źródeł rozpowszechniania informacji dla seniorów
		4.1.3. podejmowanie działań w zakresie współpracy międzypokoleniowej	PCPR	liczba inicjatyw współpracy międzypokoleniowej
		4.1.4. promocja i rozwój wolontariatu realizowanego przez seniorów	PCPR	liczba seniorów zaangażowanych w wolontariat
		4.1.6. rozwój uniwersytetów trzeciego wieku, klubów seniora	WPS PCPR	liczba UTW liczba klubów seniora
4.2.	Poszanowanie praw i polityka włączająca wobec seniorów	4.2.1. kampanie społeczne dotyczące praw seniorów, realizujące założenia polityki włączającej	WPS	liczba kampanii społecznych
		4.2.2. uświadamianie osobom starszym zagrożenia bezpieczeństwa we własnym miejscu zamieszkania	PCPR	liczba inicjatyw dotyczących bezpieczeństwa seniorów
		2.2.3. powołanie pełnomocnika starosty ds. senioralnych	WPS	powołanie pełnomocnika
4.3.	Aktywność obywatelska i możliwość pracy seniorów	4.3.1. realizacja projektów na rzecz seniorów pobudzających ich aktywność obywatelską	PCPR CER	liczba realizowanych projektów

Cel strategiczny 4. POLITYKA SENIORALNA – WYZWANIA STAROŚCI

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		4.3.2. działania na rzecz utrzymania zatrudnienia osób starszych wykorzystanie potencjału i doświadczenia zawodowego	WPS PUP	liczba porad z zakresu doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy
		4.3.3. udział seniorów w procesach partycypacyjnych, dotyczących kształtowania przestrzeni publicznej i usług przyjaznych seniorom oraz realizacji lokalnej polityki senioralnej	WPS	liczba procesów partycypacyjnych
		4.3.4. wspieranie działalności gminnych rad seniorów (we współpracy z GOPS-ami)	PCPR	liczba wspieranych rad
		4.3.5. powołanie Powiatowej Rady Seniorów	WPS PCPR	powołanie Rady
4.4.	System wsparcia i opieki seniorów	4.4.1. rozwój usług środowiskowych dla seniorów zapobiegających kierowaniu osób starszych do pomocy instytucjonalnej (we współpracy z GOPS-ami)	PCPR	liczba usług
		4.4.2. zapewnienie poradnictwa specjalistycznego osobom starszym	PCPR	liczba udzielonych porad osobom starszym
		4.4.3. dostosowywanie ilości i jakości usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania adekwatnie do potrzeb starszych mieszkańców (we współpracy z GOPS-ami)	PCPR	liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych realizowanych w ramach projektu partnerskiego liczba zrealizowanych usług opiekuńczych

Cel strategiczny 4. POLITYKA SENIORALNA – WYZWANIA STAROŚCI

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
		4.4.4. zapewnienie możliwości wypożyczenia niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego	PCPR	liczba osób starszych korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
		4.4.5. budowanie wolontariatu opiekuńczego na rzecz osób starszych	PCPR	liczba osób starszych korzystających z pomocy wolontariuszy
4.5.	System wsparcia dla seniorów zależnych	4.5.1. podjęcie działań w kierunku zwiększenia miejsc opieki długoterminowej	WPS	liczba miejsc opieki długoterminowej dla starszych osób niesamodzielnych
		4.5.2. zapewnienie wykwalifikowanej kadry opiekuńczej do opieki nad osobami zależnymi	PCPR	liczba podjętych działań zwiększających kompetencje kadry opiekuńczej
		4.5.3. stworzenie systemu pomocy rodzinom w opiece nad osobami starszymi zależnymi	PCPR	liczba form wsparcia opiekunów liczba opiekunów osób starszych korzystających ze wsparcia

Cel strategiczny 5. AKTYWIZACJA SPOŁECZNO – ZAWODOWA SZANSĄ NA ROZWÓJ

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
5.1	Zapewnienie rozwoju usług rynku pracy	5.1.1. celowe korzystanie w polityce społecznej powiatu z instrumentów i usług rynku pracy	PUP	liczba osób przeszkolonych, gotowych do podjęcia zatrudnienia
		5.1.2. kontynuacja i rozwój współpracy Powiatowego Urzędu Pracy z pracodawcami	PUP	liczba form współpracy z pracodawcami
		5.1.3. rozwój rozproszonego doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach oświatowych	PUP	liczba miejsc realizacji doradztwa zawodowego
		5.1.4. promowanie i rozwój stabilnych form zatrudnienia na otwartym rynku pracy z uwzględnieniem elastycznych form zatrudnienia	PUP	liczba osób korzystających z elastycznych form zatrudnienia
5.2	Wspieranie rozwoju i wzrost znaczenia ekonomii społecznej w powiecie	5.2.1. współpraca z OWES i PES w zakresie wspierania rozwoju ekonomii społecznej	WPS PUP PCPR	liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach/spotkaniach OWES liczba zawartych porozumień/partnerstw liczba wspólnych inicjatyw
		5.2.2. krzewienie idei ekonomii społecznej wśród liderów społecznych	WPS	liczba form promocji idei ekonomii społecznej
5.3	Dbanie o wzrost roli organizacji	5.3.1. zaplanowanie środków finansowych dla NGO	WPS	liczba NGO korzystających ze środków finansowych wysokość środków dla NGO

Cel strategiczny 5. AKTYWIZACJA SPOŁECZNO – ZAWODOWA SZANSĄ NA ROZWÓJ

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
	pozarządowych w rozwoju społecznym powiatu	5.3.2. wspieranie aktywnej roli Rady Działalności Pożytku Publicznego	WPS	liczba spotkań RDPP
		5.3.3. zapewnienie aktywnej roli pełnomocnika ds. współpracy z NGO	WPS	liczba inicjatyw pełnomocnika ds. współpracy z NGO
		5.3.4. rozwijanie partnerstw projektowych samorządu i jednostek organizacyjnych z NGO na zasadzie partycypacji społecznej	WPS	liczba form współpracy z NGO
		5.3.5. zwiększenie wsparcia merytorycznego dla NGO	WPS	liczba szkoleń/konsultacji/spotkań
		5.3.6. podejmowanie działań w kierunku zwiększania liczby organizacji pozarządowych i ich profesjonalizacji	WPS	liczba podjętych inicjatyw
		5.4	Skuteczna i trwała integracja imigrantów	5.4.1. działania na rzecz imigrantów z obszaru edukacji, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej
		5.4.2. prowadzenie polityki włączającej, partycypacja społeczna imigrantów w planowaniu działań ich dotyczących	WPS	liczba podjętych inicjatyw z udziałem imigrantów
		5.4.3. wykorzystywanie zasobów i potencjału cudzoziemców do rozwoju powiatu	WPS PUP	liczba cudzoziemców, którzy otrzymali zezwolenie na pracę, liczba inicjatyw realizowanych z udziałem cudzoziemców/ imigrantów

Cel strategiczny 5. AKTYWIZACJA SPOŁECZNO – ZAWODOWA SZANSĄ NA ROZWÓJ

Nr	Cel szczegółowy	Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik monitorujący
5.5	Wdrożenie mechanizmów kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu	5.5.1. doskonalenie diagnozowania potrzeb mieszkańców oraz zasobów powiatu	WPS	liczba podjętych inicjatyw, np. badań potrzeb liczba osób biorących udział w badaniu
		5.5.2. wspieranie partycypacji społecznej tzn. aktywności obywatelskiej i udziału obywateli w tworzeniu kierunków rozwoju powiatu	WPS	liczba spotkań obywatelskich wspierających partycypację społeczną, aktywność obywatelską oraz rozwój wolontariatu
		5.5.3. aktywny udział w kształtowaniu kapitału społecznego	WPS	liczba konsultacji społecznych liczba osób biorących udział w konsultacjach
		5.5.4. wspieranie rozwoju wolontariatu	WPS	liczba inicjatyw wspierających wolontariat
		5.5.5. organizowanie spotkań dla potencjalnych liderów lokalnych, kształcenie liderów ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych	WPS	liczba spotkań dla lokalnych liderów

6. Zarządzanie realizacją Strategii

6.1. System zarządzania realizacją Strategii

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby jej wdrażania oraz monitorowania. Jest on ważnym i często niedocenianym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o dynamice procesu realizacji strategii. Brak sprawnego systemu zarządzania powoduje, że bardzo szybko staje się ona dokumentem „martwym”, a podejmowane działania nie są spójne i zgodne z wypracowanymi założeniami.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025 tworzą: Rada Powiatu Słupskiego, która pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu powiatu uwzględniane były działania zapisane w strategii; Zarząd Powiatu Słupskiego, który powołuje zespoły wdrażające, monitorujące i aktualizujące strategię; Starosta Słupski, odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie wszystkich zespołów wdrażających, monitorujących i aktualizujących; Zespół ds. wdrażania i monitorowania strategii powołany przez Zarząd Powiatu. W skład zespołu wejdą osoby uczestniczące w procesie budowania strategii (maksymalnie 10 osób). Do zadań zespołu będzie należało monitorowanie oraz okresowa ocena stopnia realizacji zaplanowanych działań, a także analiza zasadności ewentualnej aktualizacji dokumentu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku będzie jednostką o charakterze operacyjnym, pełniącą funkcję koordynatora wdrażania strategii. Do jego zadań będzie należało: gromadzenie dokumentacji związanej z jej wdrożeniem i realizacją, dostarczenie aktualnej wersji strategii wszystkim jej realizatorom, prowadzenie monitoringu w oparciu o otrzymane dane od jednostek realizujących zadania, inicjowanie i organizowanie spotkań zespołu ds. wdrażania i monitorowania strategii, sporządzanie raportów oraz przedkładanie ich Radzie Powiatu; Realizatorzy strategii, tj. jednostki odpowiedzialne za działania zapisane w dokumencie i zobowiązane do składania corocznych sprawozdań koordynatorowi strategii.

6.2. Monitoring i system aktualizacji Strategii

Zespół ds. wdrażania i monitorowania strategii po zakończeniu każdego roku budżetowego na podstawie sprawozdawczości jej realizatorów dokona oceny stopnia realizacji strategii, odnosząc się do wskaźników ilościowych określonych w dokumencie dla poszczególnych działań, a także w miarę możliwości – do wskaźników jakościowych. Wyniki oceny będą przedkładane Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku. Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, trendy, potrzeby i oczekiwania społeczne, a także treści nadrzędnych dokumentów strategicznych lub wytyczne dotyczące źródeł dofinansowań zewnętrznych mogą spowodować konieczność zmian zapisów strategii w okresie jej obowiązywania. Poza obserwowanymi zmianami i trendami społeczno – gospodarczymi na kierunek i zakres dokonywanych aktualizacji powinny wpływać również opinie środowiska lokalnego uzyskiwane z użyciem procedur partycypacyjnych. Dokonując oceny realizacji strategii zespół każdorazowo udzieli odpowiedzi

na następujące pytania: Czy problemy społeczne i zdiagnozowane źródła tych problemów są nadal aktualne, czy nie należy ich zmienić lub czy nie pojawiły się nowe, istotne wcześniej nie zgłaszane? Czy sformułowana wizja rozwoju społecznego powiatu jest nadal aktualna? Czy sformułowane cele oraz zadania do realizacji są aktualne, czy nie należy ich rozszerzyć, zawęzić lub sformułować nowe? Czy wskaźniki dla tych działań są właściwie dobrane i nie wymagają zmian?

Po dokonaniu dogłębnej analizy sytuacji oraz oceny jakościowej stopnia realizacji strategii zespół ds. wdrażania i monitorowania strategii zajmie stanowisko w kwestii ewentualnej potrzeby jej aktualizacji. Ostateczną decyzję o rozpoczęciu procesu aktualizacji podejmie Zarząd Powiatu po rozpatrzeniu stanowiska zespołu. Ewentualna zmiana treści strategii będzie dokonywana również w procesie uspołecznionym, podobnym do tego, który towarzyszył jej powstaniu.

Etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025:

Etap I – podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025 przez Radę Powiatu Słupskiego.

Etap II – opublikowanie tekstu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na stronach internetowych, przekazanie przez koordynatora strategii tekstu dokumentu realizatorom, jednostkom organizacyjnym, partnerom społecznym.

Etap III – powołanie zespołu ds. wdrażania i monitorowania strategii przez Zarząd Powiatu Słupskiego.

Etap IV – realizacja zadań określonych w Strategii przez podmioty odpowiedzialne.

Etap V – sprawozdawczość z realizacji zadań przez podmioty wskazane jako źródła wskaźników.

Etap VI – ocena stopnia realizacji Strategii przez zespół ds. wdrażania i monitorowania, włączenie raportu do rocznego sprawozdania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i przedłożenie go Radzie Powiatu.

Etap VII – zajęcie stanowiska przez zespół ds. wdrażania i monitorowania strategii o konieczności aktualizacji dokumentu i przekazanie go wraz z uzasadnieniem pod obrady Zarządu Powiatu.

Etap VIII – podjęcie przez Zarząd Powiatu Słupskiego uchwały o przystąpieniu do aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego oraz powołanie zespołu ds. aktualizacji dokumentu.

6.3. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021-2025 będą pochodzić: z budżetu powiatu słupskiego (w tym budżetów jednostek organizacyjnych powiatu), z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych, z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań

zleconych, z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, z funduszy europejskich, z innych programów i grantów. Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Czynnikiem utrudniającym szacowanie źródeł finansowania jest powstawanie dokumentów programowych nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu słupskiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być również uwzględniane w niniejszej strategii. Źródła finansowania winny być również przedmiotem dogłębnej analizy zespołu ds. wdrażania i monitorowania strategii podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji. Pojawienie się nowych źródeł lub brak możliwości finansowania zaplanowanych działań mogą być również przesłankami do rozpoczęcia procesu aktualizacji dokumentu.

7. Spis tabel i wykresów

- Wykres 1. Liczba ludności powiatu słupskiego w latach 2015-2019
- Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2019
- Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2019
- Wykres 4. Powody przyznania pomocy społecznej w 2019 roku
- Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2015-2019
- Wykres 6. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w podziale na pieczę rodzinną i instytucjonalną oraz odsetek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej wśród wszystkich dzieci w pieczy na 31 grudnia w latach 2015-2019
- Wykres 7. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na 31 grudnia 2019 roku
- Wykres 8. Odsetek dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności w pieczy zastępczej w latach 2015-2019
- Wykres 9. Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na 31 grudnia 2019 roku
- Wykres 10. Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania z rehabilitacji społecznej i zawodowej w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Wykres 11. Budżet domów pomocy społecznej i średni koszt utrzymania 1-ego miejsca w placówce w zł w latach 2015-2019
- Wykres 12. Liczba pracowników OPS/PCPR w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Wykres 13. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie powiatu słupskiego w latach 2015-2018
- Wykres 14. Liczba osób przyjętych przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020
- Wykres 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2015-2020 (%)
- Wykres 16. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2015-2020
- Wykres 17. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie słupskim w latach 2015-2020
- Wykres 18. Kwoty dotacji przyznane w ramach umów zawartych na rok w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Wykres 19. Kwoty dotacji przyznane w umowach wieloletnich w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka ogółem w latach 2015-2019
- Tabela 2. Usamodzielnianie wychowanków w latach 2015-2019
- Tabela 3. Wnioski z rehabilitacji społecznej realizowanej z środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Tabela 4. Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”
- Tabela 5. Domy pomocy społecznej w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Tabela 6. Pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w powiecie słupskim w 2019 roku
- Tabela 7. Dane dot. asystentów rodziny w gminach powiatu słupskiego w 2019 roku
- Tabela 8. Liczba osób zatrudnionych ogółem na 31 grudnia w placówkach w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Tabela 9. Struktura organizacyjna szkół powiatu słupskiego w roku szkolnym 2019/2020

- Tabela 10. Liczba uczniów i średnia liczba uczniów w oddziale w szkołach prowadzonych przez Powiat Słupski
- Tabela 11. Liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela (w przeliczeniu na pełny etat), według stanu na dzień 31 marca i 30 września 2018 roku, 30 września 2019 roku
- Tabela 12. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2015-2018 (%)
- Tabela 13. Liczba osób przyjętych przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020
- Tabela 14. Diagnozy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku w latach 2016-2020
- Tabela 15. Stopnie awansu zawodowego kadry pedagogicznej szkół powiatu słupskiego w latach 2017-2020
- Tabela 16. Podmioty gospodarcze i działalność gospodarcza w powiecie słupskim w latach 2015-2019
- Tabela 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, w tym nowo zarejestrowane w powiecie słupskim na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2019

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Zarządu Powiatu Słupskiego
w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych
projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Słupskiego
na lata 2021-2025

Zarządzeniem nr 54/2020 z dnia 30 czerwca 2020 r. Starosta Słupski powołał zespół do opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2021–2025. Powołany zespół zgodnie z powierzonymi zadaniami opracował projekt strategii, który niniejszym przedkłada. Strategia jest dokumentem wieloletnim, na podstawie którego

w perspektywie najbliższych pięciu lat budowana będzie polityka społeczna. Dlatego celowym jest przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu.

Zgodnie z uchwałą nr XXVI/187/2008 Rady Powiatu Słupskiego z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu słupskiego do podejmowania decyzji w zakresie przeprowadzenia konsultacji społecznych uprawniony jest Zarząd Powiatu. Przed rozpoczęciem konsultacji Zarząd w uchwale określa: przedmiot konsultacji, czas rozpoczęcia i zakończenia konsultacji, formę i terminy przeprowadzenia konsultacji oraz osobę odpowiedzialną za przygotowanie konsultacji. Niniejszy projekt zawiera wszystkie ww. składniki, co upoważnia Zarząd Powiatu do podjęcia przedłożonej uchwały.

Z up. Starosty

Zbigniew Babiarsz-Zych

Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej